

ఓ మ.

మదే మహాకాళికాః

గృహవాస్తు ముర్తములు

దైవజ్ఞ చక్రవర్తి బిరుదాంకితులు

బ్రహ్మశ్రీ ముండూరు వీరభద్ర సిద్ధాంతిగారిచే

రచియింపబడినది.

ప్రకాశకులు :

కాళహస్తి తమ్మారావు అండ్ సన్స్,

సంస్కృతాంధ్ర బుక్ డిపో, [స్థాపితం 1882] రాజమహేంద్రవరం.

సర్వస్వామ్యములు
ప్రకాశకుల్యాధీనం.

ముద్రణ :

శ్రీరాజేశ్వరి ముద్రాశాలయం

రాజమహేంద్రవరం-౧౯౫౦

మూల్యం :

ఒక రూపాయి

మ న వి

ఈ గ్రంథమునందు తాళపత్ర గ్రంథాంతగ్రంథములైనట్టియు, అనేక వాసుగ్రంథాంతరములందుగలట్టియు, దేశకాలానుగుణ్యముగా వాడుకలోఁజింపి వాడబడుచున్నట్టియు విషయములునూ మా వంశపరం పరాగతముగానిచ్చుచున్న అనేక ధర్మవిషయములున్నూ వాస్తుసంబంధ మగు మర్మములు ప్రకృతానకు అందరకూ సులభముగా తెలియుటకుగాను, ఈ గ్రంథము ప్రత్యేకముగా గృహవాస్తుమర్మములు అను పేరుతో ననుకూర్చితిని. ఇట్లు ధర్మసంజేహములు ప్రత్యేకముగా తెలియజేయు గ్రంథములవాస్తులు ఇదివరలో లేనందుననూ లిఖితగ్రంథములు జీర్ణములగుచో (బోధారోమత్సరగ్రంథాః ప్రభవస్మయకూషితాః అబోధోపహతిశ్చాన్యే జీర్ణమంగేసుభాషితంఅన్నట్లు) ఎంచి మద్భ్రహంబునగల లిఖితవిషయములు కొన్నిటిని లోకోపకారార్థముచేయ వ్రాయఁబూనితిని. ఇది ప్రథమముద్రణమగుటచే లిఖితదోషములగాని ముద్రణాదిదోషములుగాని ఉండుండవచ్చును. చదువరులు సీరము విడిచి శీరములనే గ్రహించుదురుగాకయనినీ మద్భ్రంధాభివృద్ధికినీ తోడ్పడుదురుగాకయని ప్రార్థించుచున్నాను.

ఇ ట్లు :

గ్రంథకర్త.

1 వర్గోన్నతి	28 ద్వారకూల
2 దిక్సాధన	29 పరగృహసమీది
3 విధిగృహఫలం	30 నిందితావులు
4 గృహనిర్మాణము	31 సమసంఖ్య
5 గృహనిర్మాణము	32 వెన్నుపోటు
6 రాజ్య శంకుస్థాపనఫలం	33 వెన్నుపోటులేదు
7 రాతి	34 మహానగ్ని కాదలు
8 గర్భిణీని నియమము	35 తినాకనం
9 గర్భిత సమాధి	36 నామశక్తి ప్రాధాన్యత
10 గృహనిర్మాణము	37 జన్మశక్తి ప్రాధాన్యత
11 గృహనిర్మాణములు	38 గర్భిణీని నిర్మాణము
12 గృహనిర్మాణములు	39 క్షేత్రదాన స్థాపనభాగా
13 గృహనిర్మాణము	40 కూలభేదములు
14 మయూర	41 గృహపర్యాయ నామములు
15 గర్భితనిర్మాణము	42 అగ్నిచంద్రుడు
16 మరయు	43 పురుషశంఖు నిర్మాణము
17 మరయు	44 స్త్రీ శంకులక్షణము
18 గృహనిర్మాణ సంగ్రహఫలం	45 స్త్రీ పురుష శంకుల ఉపయోగం
19 విత్తిని నిర్మాణము	46 ఆరంభదిశ
20 క్షేత్రాధిపతిపదము	47 శంకుజాతి
21 నూతనగృహమునకు (నూత్న సామగ్రి)	48 వృక్షకూలభాగము
22 మరయు	49 శిల్పవిచారణ
23 మరయు	50 పురుషసమాధి
24 అన్యవేద్యదారు	51 స్థూలలో నీళ్ళు పారుదల
25 విధిగృహనిర్మాణము	52 లోగిలియొక్క ఎత్తుఫలం
26 కృత్రిమసామగ్రికార	53 స్థూలశక్తిఫలం
27 చండమానము	

- 54 గృహయేతభాగము
 55 వివాహవేదిక
 56 వెన్నుగోటు
 57 గృహవి తలేఖన
 58 భవంతి ప్రకారం
 59 పారులు
 60 దూలమునకు అడ్డము (వెన్నులు నిడువు
 నడుచుట)
 61 ద్వారముపై గురుజాన గైరా
 62 గుణాధికం గ్రాహ్య
 63 గుణాధికం గ్రాహ్య
 64 పంచ (విష మును) పరిసేతులు
 65 గోదామె|| పడినందున ఫలం
 66 స్మృతాసమాంస ఫలం
 67 వాయుసశాంతక
 68 కపోతశాంతి
 69 మొండిచేయి
 70 రావణహస్త లక్షణము
 71 గృహం కుక్క ఎక్కుట
 72 శుభకర్మానంతరం గృహారంభం
 73 ద్వారాలు నిలుపుట
 74 కరిలోచేయదగ్గ కార్యములు
 75 కరియందుచేయదగని కార్యములు
 76 శంకువు కదలింప దీలే
 77 డిటో
 78 శంకుస్థాపనకు కాని సమయం
 79 డబ్బింగుగాళా
 80 అతిఫలం
 81 దూలమువేసే క్రమము
 82 శేషాంశేన ఫలంజేయం
 83 ధనములు పండ్రెండు
 84 ఋణమును (ఖర్చు)
 85 గృహమందు భోజనపద్ధతి
 86 శయనపద్ధతి
 87 సవగృహాధిపము గోవుప్రవేశం
 88 సలభోగదశ
 89 సలాద్విణము

- 90 మరవక పద్ధతి
 91 గృహమధ్యే వృక్షముకూడదు
 92 గృహవశ్యకత
 93 ఒరగేహఫలం
 94 పాదచ్ఛాయలకు ఘడియలు
 95 పాదచ్ఛాయలు కొంతపద్ధతి
 96 వృత్తయేతమునకు పదంక ట్టెగద్దతి
 97 సింహద్వా బంధప్రమాణము
 98 డిటే బీన పద్ధతి
 99 తలుపు స్వయంగాపడిలేఫలం
 100 గృహమందు మార్గరస్థిలేకుంట్టెఫలం
 101 దొడ్డివైపుకు సింహద్వారం
 102 జీర్ణగృహార్థం
 103 గృహమందు గృహవా్యాధిప్రవేశం
 104 దోషభాజాలు
 105 సగ్గుం, గుడగుడ నివాసఫలం
 106 గృహంపైని నూనెర కంటివర ఫలం
 107 ఉపద్రవములుగలిగినచో చేయదగినది
 108 గృహస్థాపన మృత్యుయంత్రము
 109 గృహారంభంప్రకారమందులందామ్రాజావి||
 110 అన్యజాతి శిల్పఫలం
 111 గుణాధికతరలగ్నం
 112 ప్రతిష్ఠాసమయఫలం
 113 శుక్లకృష్ణవృక్షకుడి
 114 భిక్షుగిరితము
 115 పాదపులోమాత్రమే అంగురాలు
 చేర్చవలెనని మరవకమతం
 116 శంకుస్థాపన ఎక్కడచేయవలెను
 117 ధ్వజస్థంభము
 118 గృహదండయోగము
 119 8 సం||రములలో నష్టయోగం
 120 5 సం||రంలో నష్టయోగము
 121 ఒకసంవత్సరంలో నష్టయోగం
 122 గృహం పరాధీనమయ్యెయోగం
 123 అచిరకాలములోనే నష్టయోగం
 124 ఏగ్రహము బలహీనుడగుటనల ఏని
 ధంగా నష్టం ముఖ్యమగును

- 125 డియో మరీయోకితూరి
 126 గృహరాజయోగము
 127 గృహమునకు ఆయురాయయోగములు
 128 గృహం 100. 00 సం॥ 10 యోగం
 129 గృహలక్షయోగము
 130 అష్టయోగములు మరీయోగి
 131 గృహశాస్త్ర విగ్రహము
 132 గురుశుక్రము మూడవ బాల్యము వా
 133 అష్టబాల్య వార్ధక్యములందు గృహ
 134 ధూ కేతూద్రము
 135 సింహ, కుశిరములందున్న గురుడుం
 136 డగా గృహశంభం
 137 మూఢానులందు చేయతగ్గ కార్యములు
 138 మాధ్యమోపంశే విషయములు
 139 సామనానము (గజము)
 140 తిథియొక్క ప్రాశస్త్యము
 141 చరి, సిగ, నిత్యవాస్తు పురుషుల
 142 ప్రాశస్త్యము
 143 సిరవాస్తులక్షణము
 144 హస్తము, దండము, రజ్జువు వీని
 145 హస్తయోగములు
 146 బాలయోగము, కుమార వార్ధక్యంలు
 147 గృహసంభవక్షణం ఫలం
 148 మరీయోగ సంభవక్షణం
 149 సంభవోపము
 150 దూలములు లక్షణములు ఫలములు
 151 దూలములు వేయుక్రమము
 152 జాతకబలము ననుసరించి గృహయో
 153 గములు సఖే (అనుయత్నముగా
 154 గృహయోగము) (దులు
 155 ఎవనికి చిత్రవిచిత్రముగ గృహములుం
 156 ఎవనికి మేడలంతస్తులలోను ప్రాకా
 157 రాములుగలిగిన గృహముండును.
 158 అనాయాసముగా గృహములు, భూ
 159 ములు ఎవనికివచ్చును.
- 153 దైవికగృహము ధర్మకర్మలిగయోగం
 154 ఎవనికి విచిత్రముగు సౌధ ప్రాకారవిభిత
 155 గృహముండును.
 156 అనేకగృహములు కట్టుచుండేయోగం
 157 సిగముగా గృహముండేయోగం
 158 శుభంబుకలుగుండ గృహయోగం
 159 ఎట్టిజాతకునకు మేడాయందు నివాసం
 160 రావ్యతోస్థించిన గృహముండేయోగం
 161 ఎట్టిజాతకులకు యిటుకలచే నిర్మింప
 162 బడిన గృహముండును.
 163 ఎట్టిజాతకునకు ప్రమాచే నిర్మింపబడిన
 164 గృహముండును.
 165 ఎట్టిజాతకుడు పూరిండ్లయందే కాపు
 166 రముచేయును.
 167 సోదరుని యింటియుండేయోగం
 168 స్వతంత్ర కిమల గృహసంపాదన
 169 కళ తిర్యక్ గృహలబ్ధి
 170 జ్ఞాతి లేక కత్తురూపముగ గృహముం
 171 గృహములుగలే వయస్సు నిరారణ
 172 గృహనాశనమయ్యేయోగం
 173 ఎన్నిగృహములవగూ సంపాదించు
 174 వాడగును
 175 ఎన్నిగృహములు పోగొట్టుకొనును.
 176 ఇల్లు అమ్ముకొనునట్టియోగము
 177 ఇలుతనఖాపెట్టుట అన్యాయకాంతంజే
 178 కొర్రువేలము
 179 గృహము తగులబడినయోగం
 180 మండలేక నయనమే
 181 , ,
 182 అజరామయము
 183 గృహ సావం (నీళ్ళకుండు)
 184 అటసలము, ప్లేగ్రాండ్, క్రీడాస్థలం
 185 మూలమట్టసరిపుచ్చే పద్ధతి
 186 గృహస్థిగము
 187 గ్రామదిగర్భగము
 188 గామార్భగము
 189 గృహనిరూపణ

శ్రీ రస్తు

గృహవాస్తుమర్తములు

శ్లో. జ్యోతిర్మయం శాతమయం ప్రదీప్తం | విశ్వాత్మకం విశ్వపరం
నిరీశం ఆర్యంతశూన్యం సకలం కలాపం | శ్రీవిశ్వకర్మణ్యమహం
[సమామి.

వర్గోత్పత్తి.

శ్లో. అకచటతపయశవర్గాః స్థాస్థితాః క్రమశః |
అవర్ణహోడశజ్జేయాః స్వరాః కాన్యవంచను |
పంచశంచైవ వర్ణానాం స్యుర్యశౌచశ్చరక్షరా |
ఏకౌనభేషు వర్ణానాం స్వరశాస్త్ర పిశారదైః ||

తా. అక చటతపయశ అను ఎనిమిది వర్గులుగలవు. అందు
“అ” వర్గునందు అ ఆలు పదహారు అక్షరములను “క” వర్గు మొదలు
“ప” వర్గువరకు అయిదేసి అక్షరములను, “య” “శ” వర్గులకు నాలుగేసి
అక్షరములను మొత్తం 49 అక్షరముల అని జ్యోతిషశాస్త్ర విశారదులు
చెప్పివున్నారు.

దిక్పాదన

శ్లో. ప్రాసాదే సదనశింఢద్వారే కుండేవిశేషతః |
దిగ్జ్వాధేకులనాశం స్యాతస్మాత్సం సాధయేద్దిశః ||

తా ప్రానాదము గృహము, అభివము, భారము, కుండము
వగైరాలములకు స్తుతాం ముగలుకుట. ఇవి నాశనమగును కాన ముం
దుగా దిశ్శాసన చేయవలసివచ్చును.

విధి గృహ ప లం

శ్లో. వాయువ్యోచతానాగ్నేయం గృహం ప్రతిముఖం యది
అగ్నినాచప్యతేష్వేషం ఇత్యౌహుగృహా భృగుః ।
నైఋత్యంచ తానీశాన్యే గృహంచయదచేత్కృతం ।
నాశమాహ్నోతి శ్లేఘం ను వ్యాశిశ్చి కలహంభవేత్ ॥

తా వాయు వ్యములనుగాని ఆగ్నేయములనుగాని ముఖముగలిగి
నదిక్కుగా (దిశ్శాసన) కట్టించగృహము అగ్నిచే దహింపబడుననియు,
హరింపబడుననియు, భృగుమహర్షి చెప్పెను. మరియు ఈశాన్య నైఋత్య
దిశల కభిముఖముగలిగి దిశ్శాసన కట్టించగృహము నాశనము పొందు
ననియు కలహములచే నీడింపబడుననియు చెప్పెను.

గృహ నిర్మయము

శ్లో. ప్రాగాద్యాపిను సంధితంగృహముఖద్వారం వశాద్విగృహంక్షేయం
పశ్చిమచోతరం త్వథగృహం ప్రాగ్యామ్యమేవంచతుః॥

తా. తూర్పుమొదలగు దిక్కులయందు ఉంచబడిన గృహ
ముఖద్వారము(సింహద్వారం) ననుసరించి గృహములనెగుంగవలయును
అనగా తూర్పునకు సింహద్వారము ఉంచినగృహము పడమటిగృహ
మనియు, దక్షిణముదిశకు అభిముఖ సింహద్వారముగల గృహము, ఉత్తర
శ్లోనామనియు, పడమటినైపునకు అభిముఖద్వారముగలదితూర్పుగృహ

మరియు, ఉత్తరదిశకు అభిముఖముగల సింహద్వారగృహము, దక్షిణ గృహమనియూ నెరుంగవలయును. అసగా సన్నుట గృహముఖద్వార (సింహద్వారము) ననుసరించి గృహఃస్వయము చేయవలయుననుట ఇట్లు ప్రాగాది నాల్గుగృహములను నెరుంగవలయును.

గృహరంభకాలము

శ్లో. పూర్వార్థాహేచోత్తమం ప్రోక్షం. మధ్యాహ్నమరణం విదుః |
సంధ్యా యేచక్షపాయాంచ పర్యయేన్భూతి మిచ్ఛతా॥

తా. గృహరంభము పగటి పూర్వార్థాహ్నమందుచేయుట ఉత్తమము. మధ్యాహ్నమందు మరణ పదము. సంద్యలు రాత్రికాలముననుచు అవిశ్వగృహమోరునాడు చేయకూడదు.

రాత్రి శంకుస్థాపన ఫలము

శ్లో. శంకోస్సంస్థాపనం రాత్రౌ నకర్తవ్యం కదాచన
యదికుర్యాత్కర్తృహానిః గృహహానిర్న సంతయం.

తా. రాత్రికాలమందు శంకుస్థాపనచేయకూడదు. అట్లుచేసి రేని గృహహానియు| కర్తృనష్టమున్నూ కలుగును.

రాత్రి

శ్లో. రాత్రిభాగంచతుః కృత్వా అంత్యభాగం గృహాదిక
ప్రతిష్ఠేష్వపి తత్కార్యం విశ్వకర్మా బ్రవీడిదం.

తా. రాత్రికాలము 4 భాగములుగా చేసి అందు 4వభాగముదీ యలలో గృహరంభ ప్రతిష్ఠాదులు చేయవచ్చునని విశ్వకర్మచెప్పెను.

గర్భిణీపతినియమము

శ్లో. గర్భిణీయది పత్నీ చెన్నకుర్యాద్భూతకర్మణి

యదికుర్యాద్భూహానిః గృహేహానిర్న సంశయః

పంచమాసమితం కార్యంతత ఊర్ధ్వంనకారయేత్.

తా. భార్య గర్భపతిగానున్నప్పుడు గృహాంభాదుల చేయకూడదు. అట్లు చేసిరేసి గర్భహానియు గృహముందున్నా హానియు గలుగును. అయిదునూసములపర్యంతము చేయవచ్చును. అట్లుపైన చేయకూడదు.

శ్లో. సింధుస్మానందృమచ్చే దంపపనంప్రేతవాహనం విదేశగమనం

చైవనకుర్యాదుర్విణిపతిః॥

తా. గర్భిణీస్త్రీయొక్కభర్త సింధుస్నానము, చెట్లునరుకుట, ఔరము, శవమునుమోయుట, విదేశయానము చేయకూడదు.

గణితప్రమాణము

శ్లో. ఏకాదశయవాదూర్ధ్వం యావద్వాతంశ హస్తకం ।

తావదాయాదికం చింత్యంతిదూర్ధ్వ నైవచింతయేత్ ॥

తా. పదునొకండువగింజల ప్రమాణముమొదలు 32 హస్తముల పర్యంతము ఆయాదిఫలములు చూడవచ్చును, అంతకుమించినయెడల గణితముచేయనవసరం (అనగా ఆయాదిఫలవిచారణ అనావశ్యకము) లేదు.

గృహ గర్భ ప్రమాణము

శ్లో. గృహంచత్వార్హస్త మితి సప్తధ్యాయావ ద్విరామాస్తమితి
ప్రమాణం తిలవరంభూపతి మందిరాణాం యావచ్ఛతం
చాప్తకరాభియుక్తం.

తా. ఏకశాలాది గృహములకు 4 హస్తములు గర్భమనియు
32 హస్తములవఱకు చత్వార్హస్థానప్రమాణమనియు రాజభవనాదులకు
ఆ హస్తములనుంచి 100 హస్తములవరము అనియుచాస్త్రము.

రిపుస్థాన వర్జ్యములు

శ్లో. దేశగ్రామేగృహే భూమామంత్ర మాసథదైవశు ।
స్వామినో గురుభృత్యాదాః శ్రీస్థానం నివర్జయేత్.

తా. దేశము, గ్రామము, గృహము, భూమి, మంత్రము, ఔష
ధము, దేవతప్రభులు, గురువు, నేనకలగు పేర్లు, భూమి శత్రుత్వముగలవి
ఎన్నిదనూ వర్జిగమొనఁకుదదా.

రాత్రి వర్జింపదగిన తార్కములు

శ్లో. శ్శక్ల గామనివాసంచ తథారాజ్యాభిషేచనం ।
రాత్రికాలే భవేద్దాని పూర్వాహ్నేశుభదోమతః.

తా. స్థంభప్రతిష్ఠ (శంఖస్థాపన గృహారంభము) గ్రామప్రవేశము
శము రాజ్యాభిషేకము రాత్రికాలమునందుచేయుట హానికరము. పగటి
యొక్క పూర్వాహ్నకాలమందుచేయుట శుభప్రదము.

శ్లో. కృషింబీజవాపం నరేంద్రాభిషేకం సువిద్యాగృహారంభ
దేవప్రతిష్ఠా క్రియాస్స ప్రచాలాదికా నామధేయూ క్రియాంచ
క్షపాయాం నకుర్వంతితిశ్చాః.

తా. కృష్యారంభ, బీజవాపన, పట్టాభిషేక, విద్యారంభ, గృహారంభ, దేవప్రతిష్ఠా చాలాదిసప్తక్రియాదులు (అనగా జాతకర్మ, నామకర్మ, అన్నప్రాశన, అక్షరాభ్యాసచాల, నీమంతాదులు) రాత్రి కాలమాదు చేయరాదు.

గో డ ఎ త్తు

శ్లో. గృహస్యయద్విస్తారః సైవోచ్చాయః నిశ్చయశ్శుభదః
శావై కేషుగృహేష్వపివిస్తారద్వి గుణితంజైర్ఘ్రిం.

తా. ఏకశాలాగృహేదులకు గర్భయొక్క వెడలుపుయెంతో అంతగోడయెత్తు వుండవలయును. వెడలుపునకు రెట్టింపుకుతక్కుకాని (యొక్కవయెంతేని) పొడవు వుండవలయును.

మ యు డు

శ్లో. గేహాదినూత్రమారభ్య యద్విస్తారేతథోన్నతం
తస్యగేహంనృణాంవృద్ధిః మయెనపరిభాషితం.

తా. గృహముయొక్క గర్భవెడలుపు ఎంతోగోడయెత్తు అంత వుండవలయునని మయుడచే చెప్పబడినది.

గణిత నిర్ణయ ము

శ్లో. ఆయః కల్పోహస్తమావైః కరైశ్చక్షేతేమాతాభిర్మితే
మాతృకాభిః మఖ్యేపర్యం శాసనేమందిరేచ దేవాగారే
మండపేభిత్తి బాహ్యేం.

తా. ఆయధనాదులు అంగుళాదినూనములచే నిర్మింపబడిన హస్తాదులచే (గజము) గణితము చేయవలయును. పర్యంక ఆసన. గృహదులకు భిత్తిమధ్యనుంచియు దేవాలయము మండపము వగైరావాటుకి భిత్తిబాహ్యప్రదేశమునుంచియు గణితము చేయవలయును.

మ రి యు

శ్లో. గృహే మృన్మయేమానమస్తః ప్రధానంతథాచేష్టికా భిత్తి
భాగేతదర్థం తథాచోపలానాం సభిత్యాసదైవ ప్రకుర్యాత్సభం
భశ్చాస్యథా విత్తనాశం.

తా. మంటచేనిర్మింపబడు (గోడలు) గృహమునకు గోడలు గాక ఉల్లోపునుంచియు ఇటికలచేనిర్మింపబడు గృహమునకు గోడ మధ్యనుంచియు రాళ్ళచేనిర్మింపబడువాటికి గోడలసహాయున్నా గణితము చేయదగ్గది.

మ రి యు

శ్లో. భిత్తిమధ్యకృతంవేశ్య, భిత్యాదాదేవతాస్థవే
భిత్తికస్యస్పదేవానాం త్రివిధం సూత్రలక్షణం.

తా. గృహదులవిషయమై గోడమధ్యనుంచియు దేవాలయాదులకు గోడసహాయమున్నా, దేవతాలయాదులకు గోడలుగాక యున్నా గణితమే చేయవలయును.

గృహాయామ సంఖ్యాపటం

శ్లో. గృహస్థాయామ సంఖ్యాంతుచతుర్హస్త ప్రకశ్యతే
తస్మానే ఖభదంప్రొక్తమధికే స్వాధ్యనక్షయం.

తా. గృహము యొక్క (బంగళా) వెడలుపు నాలుగుహస్తములుండుట ప్రశస్తము అంతకుపెక్కువయున్నా శుభదము, అంతకు హెచ్చు ధననాశనము.

బిత్తినిర్ణయము

శ్లో. దేవానాం లోప్తకం భిత్తిః ప్రాకారే శేష్టకం తథా,
నరాణాంచ పృథక్తయేన ఇత్యుక్తం విశ్వకర్మణా.

తా. దేవాలయానులకు పామాణములతోను, ప్రాకారాదులకు ఇటుకలతోను నునుపులకొరకులు, సముదాయమునూ గృహములు నిర్మింపవలయును అని విశ్వకర్మ చెప్పెను.

క్షేత్రీకృతపదపలం

శ్లో. పదం పూర్ణం ఫలపూర్ణం భిక్షుఫలపూర్ణం
విషమేచ ఫలపూర్ణం సమేనాశల సమోద్యతే.

తా. క్షేత్రకృతపదము భిక్షుముగాక పూర్ణఫలముల నిచ్చునవియు, భిక్షుమయినపదము ఫలములను భిక్షుముచేయుననియూ బేసి సంఖ్యగలపదము పూర్ణఫలములనిచ్చుననియు సమసంఖ్యగలపదము ఫలములను నశింపచేయుననియు మహాబ్రహ్మయొక్క అభిప్రాయముగానున్నది.

నూతనగృహమునకు నూత్నసామగ్రి

శ్లో. ఇష్టకాలోష్ట పామాణమృత్తికాజీర్ణహయసం

తృణంపర్ణం బుధైః ప్రోక్తం దారుసూత్నం గృహాయవై.

తా. గృహహేతులకు ఇటుకలు, రాము, పాపాశాదులు, మన్ను, ఇనుము, గడ్డి, ఆకులు, శి గ మొదలగునవి కొత్తవియే పుపయోగించవలయును.

మ రి యు

శ్లో. నూతనేనూతనం శాస్త్రం జీరేజీరంప శశ్యతే
జీరేచనూతనం ప్రోక్తంనోజీరం నూతనేమనుః.

తా. నూతనముగా నిర్మింపబడువాటికి నూతనకష్టాదులనే (నూనలు) ఉపయోగించవలెను జీర్ణగృహహేతులకు జీర్ణశాస్త్ర పనికి ఉపయోగించవచ్చును. జీర్ణగృహహేతులకైననూ కొత్తనూనలు వగైరా పుపయోగించవలెనుగాని నూతనగృహహేతులకు జీర్ణములగునవి ఎంతమాత్రమున్నూ ఉపయోగించుట శ్రేయస్కరముగాదు ఇట్లని మన బ్రహ్మయొక్కవాక్యము.

మ రి యు

శ్లో. నగృహంకార యేద్దీమాన్ పుగానైర్నచ దారుభిః
కుర్మాన్నాప్నోతి మరణం సంపదాం నాశమేవచ.

తా. బుద్ధిమంతులగు శ్రేయోభిలాషులు పాత్రమాకులను యోగించకూడదు. అట్లుచేసిన మరణమును సంపదలయొక్కను పొందుదురు.

అ న్య వే శ్మ దారు

శ్లో. అన్యవేశ్మ స్థలందారు నైవాన్యశ్మన్ ప్రయోజయేత్ |
నతత్రవనతేకర్తా వనన్నపినజీవత్.

తా. పరాయుగిటి నాయుగి పాశమానులను తమయింటికి ఉపయోగించుకొనకూడదు అట్లుచేసిరేని యదమాని అచ్చట నివాసమేచేయడు, అట్లుబోగినా మరణము పొందును.

వీధి శూలాదులు

శ్లో. విష్ణుపృష్ఠం వీధిశూలం శక్తివార్జ్యం చ వర్జయేత్ |

దృష్టిం చ శైవ మూర్తీనాం శోకరోగభయపదం.

తా. ఈ విష్ణులయినాకు వెనుకనున్నా, ఈశ్వరాలయమునకు ఎదుటనున్నా, శక్తి అలయములకు వార్జ్యములయందును, వీధిశూల (ఎదుట) యందునూ గృహములు కట్టుట విడువవలెను. అట్లుగాక కట్టిరేని శోకములు, రోగములు, భయములు పొందుదురు.

దృష్టి విస్తార ప్రకారం

శ్లో. రుద్రాణాం శతదండం చ, క్షయోత్పత్తివింశతి, |

శక్తీనాం పామపార్శ్వే శు దృష్టి విస్తారమాత్రకం.

తా. ఈశ్వరదృష్టికి నూరుదండములు, విష్ణుపృష్ఠమునకు 20 దండములును, శక్తివామపార్శ్వము వూర్తిగానున్నా దృష్టిదోషము గాన విడువవలయును.

దండమానము

శ్లో. చతుర్వీంశత్యంగులైస్తు హస్తమానం ప్రచక్షతే |

చతుర్హస్తోభవేద్దండః శ్రోశస్తద్విసహస్రకం.

తా. ఇకవదినాలుగు అంగుళాలు ఒకహస్తమనియు నాలుగు హస్తములు ఒకదండ పమాణమనియు గొడువేలదండములు ఒక కోశమనియు నెరుంగవలెను

ద్వారశూల

శ్లో. పరకోణైః పరదారైః పగస్థంబై పరగృహైః ।

కూపవృక్షాని భిచ్చైవకాశం శేహం రర్థకం ॥

కోణాధ్యభమ కూపకర్దమతరుద్వాస్త, భాదేశీక్షీతం ।

సదోచ్చద్విగుణాకాంత రభవేధేన దోషఃఖల.

తా. నమ సింహద్వారమునకు పగాయింటియొక్క కోణము ద్వారము, స్థంభము, వృక్షము వగైరాలున్నా నూము, వృక్షము, బురదగుంట, భ్వజస్థంభాదియొక్కయు దేవాలయములయొక్కయు వేధనాశనముచేయును. మరియు వీధిశూలము తమ ఇంటియొక్క ఉన్న తమునకు రెట్టింపు ఎదుటగా విడవగా దోషములేదని అభిప్రాయము.

పరగృహసమాధిః

శ్లో. స్వగృహేస్థంభ శూలంచ అన్యగేహ సమంతథా ।

అన్యగేహ శిరోశూలా వర్జయేన్మను రబవీత్.

తా. స్వగృహముయొక్క స్థంభవిరళము, పరగృహముతో సమమున్నూ పరులయింటి వెన్నుపోటున్నూ కూడదని మనుబ్రహ్మ వచనము (అనగా విచ్చట పరగృహముతో సమానపారులు ఉండకూడదనియు జ్ఞాతులయొక్కతారును అవస్యకమనియు అర్థాత్పిన్ధము.)

నిందితావులు

శ్లో. ఊషరే గామామధ్యేచ ఛాయేచసురజాస్థవే ।
 శ్రీశాశిము అవరైవీధిశూలాదిగ రసు ।
 గోగజెఘది యోయించ కోణదేశేజలాస్థవే ।
 పషనుశత్రువర్గస్థే నవసేమ్భా మిచ్చతా॥

తా. ఊషరక్షేత్రమందును, గ్రామమధ్యమందును, దేవతా
 స్థలములు, నీడలువగైరాగలిగిన స్థలమందును, శ్రీశానమందును,
 పల్లవు ప్రదేశమందును సుడిగొట్టుట రంధ్రములు పడునట్టియు, వీధిశూల
 గల్గినట్టియు గ్రామగోగణములు నివసించునట్టియు, ప్రజలచే నిందింప
 బడునట్టియు, కోణపుదేశమును నీరునిలవగలిగి ఇవకలిగిచట్టచోటున్నా
 ప్రవాహముకల్గునట్టి ప్రదేశమందును, బేసికోణములుగల్గినట్టియు,
 వాస్తుశాస్త్రోక్తశత్రుక్షేత్రము, ఇతరమగునట్టియున్నా స్థలములయందు
 విశ్వర్యముగోరువాడు నివాసముచేయకూడదు గృహములు కట్టరాదు.

సమసంఖ్య

శ్లో. గృహేదారశిరోదారు కుడ్యపేటీచద్వారజం ।
 గవాక్షాద్వానిర్యాటి సమసంఖ్యావిధీయతే ।
 శిరోగృహేచందశాలే ఆయవ్యయధనాదికం ।
 నావస్యంఫలమాలోక్యం పూర్వేగృహపదేఫలం ।
 జ్ఞాతవ్యం సర్వతశ్చాపి విశ్వకర్మా బ్రవీదిదం.

తా. గృహమునకు దూలములు, వెన్నుబద్ద, అలమరద్వారా
 ములు, కిటికీలేలు మొదలగునవి సమసంఖ్యగా ఉండవలెను. మరియు
 మేడ, దాబావగైరాలకు ద్వారాదులు ప్రత్యేకముగా సమసంఖ్యయ

మంచిది. అయినయధనాధిఫలములు వేరేగణితవిచారణ అనావస్య
కము వాటియొక్కగణితము మొదటికింది గృహగణితఫలమునే
యెరుంగవలెనని విశ్వకర్మచెప్పెను.

వెన్నుపోటు

శ్లో శిరోదారు సచేద్రేహేశూండా షోభిశుతే |
శిరోదారున చేద్రేహేశూం దోషోఽబాయతే.

తా. గృహమునకు శిరోదారు (వెనుబద్ద) ఉండినవాటికే వెన్ను
పోటుయ్యుండును. వెన్నుబద్దలేఁ గృహమునకు వెన్నుపోటులేదు.

వెన్నుపోటులేదు

శ్లో. చతుశ్చాపే గాజస్వహే స్వగృహేవాస్తిసూలజం |
స్వగృహేస్థంభశూలం పరగేహసమంశధా |
జ్ఞాతస్యం అన్యతశ్చాపి శిరోదాగ్నాది శూలకం:

తా. చతుశ్చాలివిషయమైన్ని గాజభవనములువిషయమైన్ని
తమకు తమింటి వెన్నుపోటువిషయమైన్ని దోషములేదు. స్వగృహ
మందు స్థంభశూల (అనగా) పార్శ్వతప్పట, పరగృహముతో సమాన
మున్నూ, పరులయింటి వెనుపోటున్న దోషముగా నెరుంగవలెను.

మధువల్మీకాదులు

శ్లో. మధువల్మీకి గృథాణాంహస్తే ద్వితితీతాగర |
పాణ్యాసాభ్యంతరం గేహేసవిశేషేయమిచ్ఛతా |

గృహామధ్యేకర త్రిణిశాస్త్రవపఃశి కమాత్వతే ।
 గృహే నాశాయ విశ్వ్యా బవీశ్వచః ।
 పూజ్యాహవాచనే వాస్తుపూజకేచాన్నదావతిః ।
 గృహదోషాః వినశ్యంతివాస్తుశాస్త్రే మమోదితం ॥

తా. శేనెపట్టు, పాట్లు, గద్దనాలులు, ముండిచేయిమొల
 చుట ఇవి కలిగినయెడల కనుముగా 2-4-6 మాసములు గృహ
 మును వర్జింపవలయును. గృహనుభ్యసుగదును, ఆగ్నేయ, దక్షిణ
 వాయువ్య, ఉత్తరిదిశలయందు దోష పదము. ఇట్టివి కలుగుట గృహ
 మందు జరగనున్న అర్చనసూచకములు అవి విశ్వకర్మచెప్పెను.
 మరియు పూజ్యాహవాచనము, వాస్తుపూజశాంతి, అన్నదానాదులవల్ల
 తద్దోషనివారణమగును.

త్రినాశనం

శ్లో, త్రిద్వారాశ్చ త్రిఖిట్వాశ్చ త్రిదీపం త్రివటుస్తథా ।
 త్రివైధవ్యం త్రిసన్యాసంతర్లహం దుఃఖసంభవం ॥

తా. గృహమందు మూడుద్వారములు, 3 మంచములు, 3
 దీపములు, 3 రువటులు, 3 వైధవ్యములు, 3 సన్యాసులు ఇట్లువుండుట
 ఆ గృహము దుఃఖప్రదమగును.

నామనక్షత్ర ప్రాధాన్యత

శ్లో. దేశగ్రామ గృహభ్వర వ్యవహృతిద్యూతేషు ।
 దానేమనస్సే నాకాకివర్గ సంగరపునర్యా మేళకేనామభం.

తా. దేశ, గ్రామ, గృహోద్విగ్ధాణ విషయమందును, జ్యోతి
వ్యవహార సంపాదన, వ్యయ, హరణ, నేన, కాణి, వర్గ, భూమేధనాది
అర్వలవిషయమందును, నామనక్షత్రము ననుసరించుచు ప్రాధాన్యము.

శ్లో. సరాణాం నామఋతౌణాం బ్యాసినామెవశశ్యతే,
ఇతి రేఖచసర్వేషు నిష్పలః వాస్తుజం ఫలం.

తా వాస్తువిషయమై నామనక్షత్రమును గ్రహించువిషయమై
అనేక పేరులగలవానికి ప్రసిద్ధిగా వాడుకలోవున్న నామము ననుసరించు
శాస్త్రవిచారణ చేయవలయును.

జన్మనక్షత్ర ప్రాధాన్యత

శ్లో. వివాహే సర్వమాంగశ్చైయాత్రా యాంగహగోచరే,
జన్మరాశేః ప్రధానత్వం నామతారాం నచింతయేత్.

తా వివాహాది సర్వమాంగశ్చ విషయములయందును. యాత్ర,
గ్రహస్థితి గోచారఫలములు వగైరావిషయములయందును నామరాశి
నామనక్షత్రముల ననుసరించుటయే ప్రాధాన్యము.

గణితావస్యకత

శ్లో. ఇష్టకానిన్మితే శేషేమృత్తికా నాంచలోష్ఠజా,
ఆయసాదారుణా చైవ గృహేఽయాదీ విచింతయేత్,
లతాపత్రాదికానాంకు సద్యోఫలదకారిణీం ఆవస్యేచైవక ర్నై
గృహేఽయాదీన్నచింతయేత్.

తా. ఇటుకలు, మట్టి, రాళ్లు, గాతీసంబంధము, ఇనుము మ్రాసు మ్రాసు సంబంధముగవాటిచే నిర్మింపబడు గృహములకు ఆయ, వ్యయ, ధనాదులు తప్పక విచారిణ చేయవలయును. తీగలు, ఆకులు మొదలగు వాటిచే నిర్మింపబడునట్టియు, ప్రస్తుతిఫలితముకొరకు నిర్మింపబడునట్టియు, విధిలేక తిప్పనివరగా నిర్మింపవలసినవాటి విషయమైన్ని ఆయ, వ్యయ, ధనాదులు విచారిణ చేయ వలయుములేదు.

చిత్రేద్వార స్థాపనభాగాః

శ్లో. భిత్తిద్వారశతదాకృత్యా అంతరంస్తప్తమేవచ ।

పంచమంబావ్యాదిగృహం మధ్యద్వారంవినిక్షిపేత్ ।

తా. గోడదశసగము 12 భాగములు చేయగా లోపలివైపునకు 7 భాగములున్న వెలుపలివైపుకు 5 భాగములున్న కాగా మధ్యయందు ద్వారమును ఉంచవలయును.

కూప భేదములు

శ్లో. ద్వారహీనోభవేత్కూపః ద్వారైశ్చ కేనవాపికా,

నైకద్వారాపుష్కరిణీ దీర్ఘికా, కుల్యానిభూత

లోయాశ్చరటాకాః పరికీర్తితాః ॥

తా. ద్వారములేనిది కూపమనియు, వకద్వారముగల (దిగుడు బావి) వాని అనియు నాల్గువైపుల (దిగుడుమొట్టు) వృత్తరేఖలది పుష్కరిణీయనియు వెడలుపుకన్న పొడవు ఎక్కువగలది దీర్ఘికా అనియు ఎప్పుడున్నా నీరుఉండునది కుల్యయనియు నామములు.

గృహపర్యాయ నామములు

శ్లో. విమానం. భవనం, హర్మ్యం, సౌధ, రామ్య, నికేతనం ।
 ఆలయం, నిలయంచైవచార్యదం, వస్తు, వాస్తుకం, క్షేత్ర
 మాయతనంచైవ, మందిరం, విష్ణుకంపదం । పదనం,
 స్థానిక భృంగతు, పర్యాచూఞ్ఘాన పంశితైః॥
 అమరే॥ గృహం, గేహం, గవశికం, వేళి, పెద్ద,
 నికేతనం, సతా న్యన స్త్యపకంభనా, గారి, మందిరం ।
 గృహఃపురిచ భూమ్యేనసకాయ్య, నిలయా, లయాః

తా ఇవిఅన్నియు గృహమునకు వాడుకనామములు

లగ్నచంద్రుడు

శ్లో. స్థంభప్రతిష్ఠానక బంధకాలేగ్నేచ చ సో శుభవోనరాణాం ।
 ప్రయాణకాలే ప్రధనురుకాలే వివాహకాలే యమదూతవప॥

తా. స్థంభప్రతిష్ఠ, వ్రతబంధము, వీటివిషయమై లగ్నచంద్రుడు
 ప్రాశస్త్యము, ప్రయాణము, వివాహము, వివాహకాలములందు యమ
 దూతగా ఎంచదగినది.

పురుషశంఖు నిర్ణయము

శ్లో. అస్మాశ్చరచతురశ్ర మవ్రణమృజుంచా నశ్రమేవం విధం,
 సర్వేషాంచవిశిష్ఠీకూతమనధిః స్వగ్ధాదిరత్నాన్వితం,
 గంధాద్వైరిభిపూజితం శుభదిశేశం కుంస్యనేన్మంగళైః॥

తా. పండ్ల డెంకు అంగుళములు పొడవు (అన్ని వర్ణములవారికిన్ని సమానము. మరియు బ్రాహ్మణులకు 18 అంగుళముల పొడవున్నా క్షత్రియులకు 16 అంగుళములున్నా, వైశ్యులకు 14 అంగుళములున్నా శూద్రులకు 12 అంగుళములు పొడవున్నా వుండవలయునని శాస్త్రాంతరము) గలిగిన ఆ శంకువును 4 వంతులుగా ఉన్న మొదటివంతు 8 పలకలునూ, మధ్యవంతు 4 పలకలునూ, చివరవంతు పలకలు లేక లింగాకారముగానున్నా ఉండవలయును. అట్టి శంకువును గంధాదులచే పూజింపబడి రత్నాదులచే కూడివుండిన కర్తయందు స్థాపనశుభముహూర్తమందు చేయవలయును (ఇది పురుషశంకు)

స్త్రీశంకులక్షణము

శ్లో. పూర్వభాగం త్రికోణచచాతుర్భాగంతు మధ్యమం,
అంత్యమప్యమిదం భాగంచతుదన్ శ్యాంగుశంస్త్రీయః॥

తా. చివరవంతు 3 కోణములున్న మధ్యభాగము 4 కోణములున్న, అంత్యభాగము 8 కోణములున్న గలిగి 14 అంగుళములు పొడవుగలిగి ఈ పకారము స్త్రీశంకు ఉండవలయునని శాస్త్రము సిద్ధము.

స్త్రీపురుషశంకుల ఉపయోగము

శ్లో. పురుషోపురుషశృంఖుః స్త్రీణామస్త్రీశంకు రివ్యతే, ఉభయోః
మిధునం స్థాప్యతం, దక్షిణే స్త్రీ నపుంసకే॥

తా. పురుషులకు పురుషశంకువును, స్త్రీలకు స్త్రీశంకువున్నా, దగ్గరకు 2 శంకువులున్నా స్థాపించవలయును, స్త్రీ నపుంసకులకు దక్షిణమున స్థాపించవలయును.

ఆరంభదిశి

శ్లో. మధ్యమే దేవతాగారే ఈశాన్యం మనుజాలయే,
సాక్షసానాంతు నైఋత్యాం ఆరంభం శశ్యతే సదా॥

తా. ఆరంభాదులు దేవతలకు మధ్య | పదేశమందును, మను
ష్యులకు ఈశాన్యదిశయందును, రాక్షసులకు నైఋతిదిశయందును
ఆరంభించుట | శేయస్కరము.

శంకుజాతి

శ్లో. దేవాలయే శిలాశంఖుః నృణాం దారుమయంతథా,
శంకుస్థాపంశిలాన్యాసం, స్థంభస్థారోపణంతథా,
ఆరంభస్వర్ణరత్నాద్యాః, నృణాం సౌఖ్య ఫలప్రదా,
ఇతి ప్రోక్తమయ బహ్మీ దేశకాలాదిచింతయన్॥

తా. దేవాలయాదులకు శిలాశంఖువున్నా, మనుష్యులకు
మ్రానుచే చేయబడినట్టిదియూ సగు శంకువులను ఆరంభకాలమందు
స్థాపించవలయును. మరియును శిలాన్యాసము, శంకుస్థాపన, స్థంభప్రతిష్ఠ
స్వర్ణరత్నాదులచే ఆరంభమున్నూ, ఇట్టివిచేయుట మనుష్యులకు
సౌఖ్యము వాస్తుశాస్త్రోక్త ఫలప్రదమున్నూ అగు దేశకాలాదిచింతన
ఎరింగి మయబహ్మీచే చెప్పబడినది.

వృక్షశాల ఫలము

శ్లో. తరువేధం విజానీయాద్యది ద్వారము భేషితం,
కుమారమరణం ప్రోక్తం నానారోగశ్చ జాయతే॥

తా. సింహద్వారమునకు ఎదురుగా వృక్షముండుట తరువెన (వృక్షశూల) అని అనుగు. అట్లుకొనుట వల్ల ఫలము, సంతాన శవ్యము, వంశవాశనము, నానారోగ బాధలున్నూ గలుగును.

శల్కవిచారణ

శ్లో. జలాంతం సస్థాగం వాపురుషాశ మధాపినా,
క్షేచం సంశోష్యచోమృశశల్కం పదసమారభేత్ ||

తా. శల్కపరీక్ష, జలుపుచునుండువరకుగాని, వకరంగుమట్టు (పొం) భేదగునునగుగాని లేక పురుష పనూణమువరకూగాని శల్క శోధనచేసి గృహారంభము చేయునలయును,

పురుష ప్రమాణము

శ్లో. పంచారిత్విర్దశ విశ్విత్తితాంగుళః పురుషః ||

తా. పురుష ప్రమాణముగా 5 విశ్వలితి మూర్తుల లేక 10 విదస్తలు (నిత స్తి అనగా 12 అంగుళమాలు) లేక 120 అంగుళములు.

స్థలంలో నీళ్లుపారుదల

శ్లో. పూర్వప్రహావృద్ధి కరోసరాణాం తథోత్తరేచైవధనం వదాతిః
అర్థక్షయంపశ్చిమతిః ప్రవాహః మృత్యుప్రదోదక్షణతో ప్రవాహః

తా. లోగిలియందలి నీరుపారుదల తూర్పుదిశకు వెళ్లుట వృద్ధి ప్రదమును ఉత్తరముగా వెళ్లుట ధనప్రదమును, పడమటదిశకు ధనక్షయమునూ, దక్షిణదిశకు నీరుపోవుట మృత్యుప్రదమునూ నిచ్చును.

లోగిలియొక్క ఎత్తుఫలం

శ్లో. స్యాదుల్నతిః పూర్వః కేశగాణాః సుస్తాధనం
దక్షిణభాగతుంకే. ఉయోధనానాం వినతేప్రతిచ్యాం
ఉచ్చైర్విసా శోధనా త్తరేతు॥

తా. లోగిల (వెన్ను) వగైగాఎత్తు పడమటఉండుట శ్రేయ
స్కరము. క్రమముగా పడమటనుండి దక్షిణ, తూర్పు, ఉత్తరములు
పల్లముగా నుండుట మంచిది.

స్థలోన్నత ఫలం

శ్లో. వాస్తూపయోగభూమిస్సు దక్షిణేవశ్చిమేతథా,
ఉన్నతం సర్వసాభాగ్యం ఇతరేచమృతిపదం॥

తా. గృహభూమి దక్షిణ పశ్చిమముల ఎత్తుగానుండుట
సాభాగ్యపదము. అదే ప్రకారము తూర్పుఉత్తరములఉండుట మృతి
ప్రదము (అనగా తూర్పు ఉత్తరములు పల్లముగా నుండవలయును).

గృహక్షేత్ర భాగము

శ్లో. వడ్భాగంతు గృహక్షేత్రం పైశాచం ప్రధమంత్యజేత్,
ద్వితీయంపుష్ప్తభాగంస్యా స్తృతౌయంతు గృహంస్మృతం,
చతుర్దేచప్రపాంకుర్యా త్పంచమ్యాం కూపశిల్పనం,
షష్ఠ్యమారామ వృక్షాణిసాంగణం గధ్యతేబుధైః॥

తా. గృహమునకుగల భూమిని ఆరుభాగములగాచేసి అందు
వెనుకనుండి ముందుకు, వెనుక 1 వ భాగము పిశాచభూమిగాను

విడువవలయును. 2 వది వెనుక పెరడుగాను, 3 వ భాగమునందు గృహమునున్నా, 4 వ భాగమందు చలిపందెరయున్నా, 5 వ భాగమందు నూయి యేర్పాటులున్నా, 6 వ భాగమందుముందుభాగమున వుప్పవనమన్న నిర్మింపవలయునని పెద్దలు చెప్పుచున్నారు.

వివాహ వేదిక

శ్లో. వృత్తాయతా హస్తచతుష్టయేన హస్తోచ్ఛితం
మందిర వామభాగే, విచిత్రతాం స్థంభచతుష్టయేన
వివాహవేదిం ప్రవదంతితజ్ఞః॥

తా. వృత్తముగాను, పలకలతో కూడినట్టియు, నాలుగు హస్తములుగలిగి వక్రహస్తము ఎత్తుగలిగి, నాలుగు స్థంభములతో అరింకరింపబడినదిగాను వివాహవేదికగృహమునందు తూర్పు ఉత్తరదిశల నుండుట మంచిదని పెద్దలు చెప్పుచున్నారు.

వెన్నుపోటు

శ్లో. దాహమధ్యేపతిం హన్యాదంతే వత్సీనుతం పరం,
శిరోదారువశాచ్ఛాలసం జ్ఞేయం బుధోత్తమైః॥

తా. వెన్నుపోటు, వెన్నుబద్ధమధ్యను తగిలిన యజమానునకును వెన్నుచివర భార్యకును, వెన్నుమొదట సంతానమునకును నష్టము కలుగునని బుధులైనవారు చెప్పుచున్నారు (వెన్నుపోటు ఏ భాగమందు తగిలిననూ దోషమేననిభావము)

గృహ చిత్రలేఖన

శ్లో. వరాహశార్దూల శివాపృథాక వోగృధాభిధోలూక
కపోతవాయసాః॥ సన్యేనగోదాది వకాదిపక్షిణో
విచిత్రితానో కరణేగృహేనదా॥

తా. పంది, పులి, నక్క, సర్పము, గ్రద్ద, గుడ్లగూబ, పావురము. కాకి, రాబందు, డేగ, బల్లి, తొండ, కొంగ వంటి చిత్రపులను వేయుటగాని, విగ్రహములను ఉంచుటగాని గృహమందు దోషప్రదము.

భవంతి ప్రకారః

శ్లో. మాతృస్థానే చతుర్వాస్తు దక్షిణేపాదహీనకం, పూర్వేసార్థ
త్రిహస్తంచ చోత్తరేపాదయాత్రికం, పూర్వాయతం
శ్రేష్ఠదంస్యాన్మగ్య మందక్షిణాయతం, ఇతిప్రొక్తమయ
బ్రహ్మచతుశ్చాలే విశేషతః॥

తా. చతుశ్చాలయందు తూర్పుపడమరలు పొడవువుండుట ఉత్తమమనియు, దక్షిణోత్తరములుసాడవు మధ్యమఫలమనియు, అందు పడమటగర్భము నాల్గుహస్తములును, దక్షిణగర్భము పాతికె తక్కువగా నాల్గుహస్తములు, తూర్పుగర్భము సగముతోగూడిన మూడుహస్తములును, ఉత్తరగర్భము పాతికతోగూడిన మూడు హస్తములునూ ఇట్లు క్రమప్రకారమగు తక్కువగర్భము గలిగి వుండుట శ్రేయస్కరమని మండువాఇండ్లవిషయమై మయబ్రహ్మచే చెప్పబడినది.

పారులు

శ్లో. భిత్తిదోషం నశిం హంతి దారుచోషం స్త్రియంతథా |
ద్వారదోషం సుతం హన్యార్థవాత్ దేధనం హరేత్ |
స్థంభశూలేనర్వహానిః అనమేష్వగృహేఫలం.

తా. తమ ఇంటివిషయమై సమముగాలేనిగోడ దూలము మొదలగువాని పారులుతప్పిన ఫలం చెప్పుచున్నాడు. ఎట్లనగా? గోడ పారు

తప్పినచో ప్రతిసప్తమున్నూ దూలములు, గురుజులు, వెన్నుపారులు తప్పినచో స్త్రీ సప్తమున్నూ, ద్వారములపారుతప్పినచో సంతానసప్తమున్నూ, కిటికీ, అలమర (బీరువా) లపార్లు తప్పినయెడల ధనసప్తమున్నూ స్థంభవిరళమునకు అన్నివిధములసప్తమున్నూ గలుగును గాన (తమ ఇంటిపార్లుతప్పినచోషము పరాయియింటి నెనుపోటు సమముగా నెరుంగదగినది.)

దూలమునకు అడ్డము వెన్నుకు నిడువునడచుట

శ్లో. దూ. త్రయాదిభవనం భయరోగంచజీవనం ।

దూలమధ్యంచగమనం శిరోదారుసమంతథా.

తా. మూడుమొదలగుబేసి దూలములగృహముయొక్క ఫలము రోగము, భయముగలుగజేయును మరియు గృహమందు దూలమునకు అడ్డుగానడుచుటయు, వెన్నునకు సమముగా (నిబ్బరముగా) నడచుటయు పైఫలములనే గలుగజేయును.

ద్వారముపై గురుజువగైరా

శ్లో. గవాక్షద్వార పేటిచద్వారసభ్యేసమంతథా ।

గృహదారు శిరోరుష్ఠంభం సామరణపదం.

తా. కిటికీ, అలమారు, గుమ్మము మొదలగువాటిమధ్య (పైన) దూలముగాని వెన్నుబద్ధగాని వాటిగురుజుగాని నిర్మింపబడెనేని మరణమునిచ్చును.

గుణాదిక గ్రాహ్యం,

శ్లో. మధ్యగృహేతిష్ఠతి సూర్యరశ్మి స్తస్మిన్న దద్యాత్ఫలమృతదోషః ।
శల్యాదిదోషోనగణాది దోషోఽస్యతాళ సమూలమివాదశేషం.

తా. ఏగృహసామంతమందును సూర్యునిస్మిరచునో ఆగృహమందు శిల్పసంబంధమునగాని, గణితసంబంధమునగాని మరియు ఇతరసంబంధమునగాని దోషమును ఇవ్వనేగదు, ఎట్లనగా? అశేషమాట సంఘమునకు అగ్నికణమువలె అన్నిదోషములను సంహరించును!

గుణాద్వికృత గ్రహణం

శ్లో. బహుగుణా లఘుదోషసజ్జ్వతంభవనమేవ గృహాదీకమివ్యతే
జలబజేనశిఖి బహుపాదవాన్ నశమమేతిగుణై రధికోయతః,

తా. గృహాదులయందు స్వల్పదోషములుగలిగినట్టియు బహుగుణములు గలిగినట్టియు గృహమును పరిగ్రహించుచున్నాడు. (అన్నియు మంచిఫలములుగలుగుట దుర్లభము) ఎక్కువ అగ్నిహోత్రమందు స్వల్పజలము వినియోగమొనర్చుచేయలేనందున మంచిఫలములు ఎక్కువ గలిగినవాటినే గ్రహించవలయును.

పంచ (విషయములు) పరిస్థితులు

శ్లో. దేశంచ కాలం స్థిత్యాచవయోవర్ణాని పంచచ |
పరీక్ష్య నాస్తావ క్తవ్యం విశ్వకర్మమస్తథా.

తా. విశ్వస్యమొక్క మతమేయనగా? 1 దేశము, 2 కాలము, 3 స్థితి, 4 వయస్సు, 5 వర్ణములనెడి పంచవిషయములను బాగుగా పరిశీలించి శాస్త్రము చెప్పవలయుననుట.

గోడ మొదలగునవి పడినందున ఫలము

శ్లో. భిత్తిగృహవారుకీల స్థంభద్వారప్రసాదభంగేషు |
తద్వక్కు-వాటతోరణ కేతునాంగృహ పశేర్మరణం.

తా. గోడ, దుర్బలు, గురుజు, స్థంభము, ద్వారము, తలుపు, తోరణము, జండామొదలగునవి పడిన, విరిగిన, చెడిన పగులుటవంటివి కలిగినచో గృహాయబహుశః పురణమగును.

స్మశానమౌన ఫలము

శ్లో. శాస్త్రగాలోధవాగృధః శాశోవాయదిమానుషః ।
స్మశానాన్యాయం సమావాయపురమధ్యే పవేశయేత్ ।
నగరంపట్టణం వాపిగ్రామం వాయదివాగృహం ।
అచిరేణైవకాలేన స్మశానంతద్భవిష్యతి॥

తా. కుక్క, నక్క, గద్ద, కాకి లేక మనిషిగాని శ్మశానమందు మాంసమునునుతీసుకవచ్చి పట్టణము, గ్రామములేక గృహమందు విడిచినట్లయితే అచిరకాలములోనే అది రుద్రభూమివలె పరిణమించును.

వాయుశాంతిః

శ్లో. అథాసంప్రవక్ష్యామివాయుసః ప్రవిశేద్ధృహం ।
ప్రవిశేద్వారతోగచ్ఛేన్మా సమేకంటివిన్దయేత్ ।
ద్వారాంతరేయదాగచ్ఛేత్ పాణ్డాసంతు వివర్జయేత్ ।
దేవాలయే నృపాణాంతు గ్రామనాశోభవిష్యతి ।
గృహప్రవేశనేతాతో గృహశేషక్షయంకరః ।
శ్వాసమార్జారతో గచ్ఛేద్వాయుసః ప్రవిశేద్ధృహంస్తృహ
స్థమరణం వంద్యాశ్చిర్యనాశో గృహేభవేత్ ఏతేషాందోషః ।
జాతానాం శాంతింవక్ష్యే సమావతశాం ॥క॥ ౧౪౦

తా. కాకిదోషము చెప్పబడుచున్నది. కాకిగృహమందు ప్రవేశించినచోగాని, సంహద్వారమునుండి వెళ్ళినగాని ఒకమాసము గృహ

మున విడువవలెను. మరియు గృహము అంతటను తిరిగిచూచి 6 మాసములు విడువవలెను. దేవాలయము, రాజమందిరములయందు మా ఐష్వర్యము, ఓద్దోషము ఆ అధిపతికి చెందును. కాకి గృహము ద్రవ్యేంద్రుని వల్ల గృహమందు అశేషక్షయము సంభవించును. మరియు కుక్క, పిల్లియకూడ గృహమందు నష్ట పగపడుగాన నకమానములలో తగిన శాంతి చేసుకొనవలయును.

క పో త కాం తి

శ్లో. ఆరోహేత్తు గృహం యస్య కపోతా వ్యాచక్షేత దేవేన్ .

స్థానహానిర్భవేత్తస్య యద్వానర్థపరః పరా ।

దోషాయ నిధనాయైవ దర్శితాయాశివాయచ ।

తచ్ఛాంతిశ్చ ప్రకర్తవ్యాజప హోమవిధానతః ।

పింగలస్య సర్వేష్యేనం మధువల్మీకియోరపి ।

సంపూర్ణమందిరే హానిః స్యాన్య సప్తనిమంగళం ।

ప్రకారేషు పురద్వారే ప్రసాదా ద్యేషు వీధిషు తస్మిన్ ।

గ్రామనాథస్య నీమిషీ సీమాధిపస్యచ ।

శాంతికమాన్ ఖలంకార్య పూర్వోక్తైవ విధానతః. శాం||క||

తా. పావురము గృహము యొక్క గృహమందు నివాసముండినా పావురము యొక్క ధ్వని గృహమందు వినుటయు, తేనెపట్టు, పుట్టలు, గ్రద్ద ఇటువంటివి గలుగుట, స్థానహాని, చిక్కులు, మరణములు, దర్శిదములు, అమంగళములు మొదలగునవి గలుగును. ప్రకారము, పురద్వారము, ప్రసాదము మొదలగువాటియందు గలిగిన ఫలమువాని అధిపతులు అనుభవించుదురు. గృహమందు గలిగిన గృహ నివాసులు అనుభవించుదురుగాన శాస్త్రోక్త ప్రకారము శాంతి జరిగింపుకొనుట శ్రేయస్కరము.

మొండిచియి

శ్లో. గృహేషస్త్రిమదిగ్భాగైరావణేహస్తబాహుతే ।

తద్భవంగాశనం చైవమాత్మా సాదోషవర్జితమ్ ।

తా. గృహంచ మడమదిభాగమందు రావణహస్తము మొలచుట దోషపదముగాన రి నూనములు విదావ వలయును.

రావణ హస్తలక్షణము

శ్లో. పూర్వగంధః శతమవర్ణః రక్తంచైవయుతోశరః ।

రావణేహస్త సాక్షాద్యగృహే మృత్యుకరంభవేత్ ।

తా. దుర్గంధము, శతపువర్ణము, రక్తములొకూడి హస్తాకృతిగానుండునది రావణహస్తమనబడును. అట్టిదిగలుగుట మృత్యుప్రదముగాన గృహమును విడువవలయును.

గృహము కుక్కయొక్కట

శ్లో. శ్వానంచయమదిగాతద్భవం దుఃఖసంభవమ్ ।

కర్ణచ్చేదేదోషహరం అన్యస్థానేషుభంభవేత్ ।

తా. కుక్క ఇంటియొక్క నక్షాదిశయొక్కినయెడల ఆ ఇంటియందు దుఃఖము సంభవించునుగాన ఆ కుక్కయొక్క ఎత్తైన (కుడి) చెవిని తీసివేయుటవల్ల శద్ధోని నివారణయగును.

శుభకర్మానంతరం గృహారంభః

శ్లో. గృహే, భవేషువే వర్షేనర్హాభవేవా ।

వాస్తుకర్మినకుర్వీత కర్మాచ్యేష్టిన సాశనమ్ ।

తా. గృహనుందు వివాహమున సంరంజితం లో లేక వత్సరభేదముగల
6 మాసములలో నూతనగృహగంధ ప్రవేశమరమృతులు వస్త్ర
రాలుచేయుట దర్శిద్రవ్యము.

ద్వారాదులు నిలుపుట

శ్లో. దారుశూల్లే శేణి కోణేగర్భమధ్యే గృహంతికా ।
ద్వారంగవాక్షపేటించ వ్యసేదూభిమిచ్చతా.

తా. దూలములు, శ్రేణులు, గురుజులు వీటికిందను కోణస్థల
మునందును, గృహగర్భమధ్యమందును, గృహచివరభాగములందును.
ద్వారము కిటికి, అలమర మొదలగునవి ఉంచుట శ్రేయస్కరముగాదు.

కర్తరిలో చేయదగ్గ కార్యములు

శ్లో. మాంజీబంధంవివాహంచ ప్రవేశేయజ్జకర్మణి ।
భరణీ కృత్తిక్వాస్తై వనదోషాన్మం డపాదిషు

తా. ఉపనయనము, వివాహము, నూతనవధూప్రవేశము,
యజ్ఞకర్మలు ఇవి సూర్యుడు కృత్తిక, భరణినక్షత్రములయందుండిననూ
(కర్తరి) కర్తరిదోషము లేదు.

కర్తరియందు చేయదగని కార్యములు

శ్లో. వక్షచ్ఛేదనవలాలః కృషితృణం బీజాచ భూభూతనం ।
గ్రామారంభ గృహప్రవేశ వనితాసంభోగ శయ్యాననం ।
క్షౌరారామతటాకకూప శకటస్వారోహ దేవాలయే
సూర్యేవహ్నిభ సంస్థితేషునివసే కర్మాణితే వర్ణయేత్.

శ్లో. యామ్యస్యాగ్రం చోత్తరం కృత్తికాయాం కృత్నం ।
 బ్రాహ్మీపాద అద్యస్తధైవ సూర్యేతిష్ఠత్యేషు ।
 ధిష్ణేషునూనంగేహారంభస్తృత్పవేశో వివర్జ్యం.

శంకువు కదలింపబడితే

శ్లో. కృతేభిన్నేచయస్థాణి యద్వాపక్షీసమారుతే ।
 తస్మిన్నాశోభ వేక్షీప్రంగౌత మస్యచోయథా ।
 ఛేదనఃఛేదనం యాంతి భేదనేబంధు భేదనం ।
 వేదనం భయముగంచ చవితేచార్థనాశనం.

తా. శాస్త్రోక్తముగా శుభముహూర్తమునందు స్థాపించబడిన శంకు స్థంభప్రతిష్ఠాదులు, పక్ష్యాదులు కూర్చుండిననూ, కదలింపబడిననూ, భిన్నమయినను, వైకితీయబడినను చోరాపహృతమయినను గృహపతికి మరణపదము. భేదింపబడితే భేదనఫలమును, ఛేదింపబడితే బంధుభేదమును వేదింపబడితే భయము ఉపద్రవములున్నూ, చలించబడితే ధననష్టమున్నూ, వైకితీయబడితే కలహప్రదమున్నూ, శంక్వాదులుచేత దీయబడితే భ్రష్టత్విమున్నూ గృహపతికి గలుగుననిఫలము.

మ రి యు

శ్లో. వల్మీకోదరతస్కరైచ్చ ఖననేరుత్పాటుతేకీలకే ।
 తద్గేహంవిలయం ప్రయాతిచపలం తూలం యథావాయునా ।
 తస్మాత్తస్మహస్తునాథ మచలం యస్తాపయత్పూర్వ ।
 వత్కృత్వాచాస్తుబలి యథోక్తవిధినాయాతే స్వఘ్నక్షేవిధా.

తా. శంకుస్థాపనాదులు జరిగినపిమ్మట వాటిపైన పుట్టలులేచినగాని, దొంగలచే త్రవ్వబడినయెడలగాని, కదలింపబడినగాని, గృహ

పతికి అనేకవిధములగు నష్టములుకలుగును గాన అట్లుజరిగినయెడల తిరిగి మంచిముహూర్తమందు శాస్త్రోక్తప్రకారము స్థాపనచేసి భూత బలి (అన్నదానము) చేయవలయును. మరియు శంకుస్థాపనాదులు జరిగినపిమ్మట 27 రోజులలోపల ఆ గృహసంబంధమగు ఏ పనులుగాని చేయక ఉపేక్షించుట జరిగినచో తిరిగి ఆ నక్షత్రమునకు చంద్రుడు వచ్చునుగాన దోషముగలుగును.

శంకుస్థాపనకు కాని సమయములు

శ్లో. వృద్ధాక్షయేవ్యాధి భయరాజాటంక రజస్వలై |
చారేకృరే దుర్నిమి త్రై శ్రాద్ధేమాసాంతికేతథా |
త్యాజ్యేశంకుంవినిక్షిప్యల శస్త్రైశ్చ మనోర్వచః.

తా. తిథి వృద్ధిక్షయమాదులయందును, రోగగ్రస్తులుగానున్నవుడును, భయవిహ్వలైనవపుడును రాజాటంకముగలిగినవపుడును భార్య వెలుపలగానున్నవపుడును (గర్భిణిగానున్నవపుడును) తనకు గ్రహస్థితి బాగుగాలేనవపుడును, దుర్నిమిత్తములగు దుశ్శకునములువగైరాగలిగినవపుడును, జాతాశౌచ మృతశౌచములయందును, శ్రాద్ధదినములయందును, ఉపద్రవాదులు (భూకపాదులు) గలిగిన ఆమావాస్య సమీపమందును, వర్ష్యసుడియలయందును శంకుస్థాపనాదులుచేసిరేని మృత్యువునుపొందుదురని మనువచనము.

ఉద్దిబం గా ళ్లా

శ్లో. ఏకభిత్తిః సంబద్ధంకానువ్యో గృహద్వయం
యమతుల్యంతదానయం గృహేమృత్యుభయం భవేత్.

తా. వక్కగోడమీదగాకట్టిన రెండుగర్భములద్వితాల(డబ్లిబంగళా) యమగేహమనబడును. అందు మృత్యుభయములు కలుగుచుండును.

అతిఫలం

శ్లో. అత్యుచ్చయంచో రభయం అతిహస్తంక్షుభాభయం ।

విస్తారాత్యంతమరణం సంక్షిప్తేచనుగాడ్భయం.

శ్లో. అతిదర్శేహతాలంకా అతిమానేన కౌరవాః ।

అతిదానేబలిర్వృద్ధః సర్వత అతిగర్హితం.

తా. గృహము అతిఎత్తైనదగుటవల్ల చోరభయమున్ను, అతికురుచ అపుటవల్ల దర్శిదమున్ను, అతివెడలపువల్ల మరణము వ్యయమున్ను, అతిసన్నదగుటవల్ల రోగభయాదులున్నూ గలుగును.

దూలములవేసే క్రమము

శ్లో. పూర్వగం యోజయేద్దం శము త్తర్కగమభాషివా ।

దక్షిణైపశ్చిమేమూలం యోజనీయం విదుర్మనుః.

తా. దూలములు మొదలగునవి వేయసపును తూర్పు, ఉత్తరములకు చినళ్ళను, దక్షిణ పశ్చిమదిశలయందు మొదళ్ళను ఉండునట్లు వేయవలయునని మనుబ్రహ్మ పలికెను.

శేషాంకేన ఫలంజ్ఞేయం

శ్లో. గుణకాభాజకానాంచ శేషాంకేన పదేఫలం ।

శూన్యశేషభాగ సంఖ్యాత్ఫలంజ్ఞేయం సదాబుధైః.

తా. క్షేత్రీకృతవనమందు గుణక, భాగ్యరములవల్ల నుండి వచ్చిన శేషసంఖ్యలవల్లనే ఘములు తెలియవలయును, సున్న శేషము వచ్చినప్పుడు భాగించే సంఖ్యలవల్లనే గలుగుఫలములను ఎరుంగవలెను.

ధనములు పండ్లెండు

శ్లో. పిండావృ గుణితశ్చాత సూర్యైశ్చాపి విభాజితం ।
అవశిష్టంభ వేదవ్యం తత్తానూనా బ్రవీషిదం.

శ్లో. వస్త్రాణి శస్త్రాణిచ పుస్తకానిద్రవ్యాణి ధాన్యాని వసుధశాశ్వ
కుటుంబనిద్యా పశువాటుకాశ్చ భాండాని భూషాశ్చ
ధనానిద్వాదశ.

తా. గృహమునకు 8 చే గుణించి 12 చే భాగించగా వచ్చు శేషసంఖ్యలవల్ల క్రిందివిధములగు ధనములు 12 గా ఎరుంగవలెను. 1 శేషమువస్త్రములు, 2 ఆయుధములు, 3 పుస్తకములు, 4 ద్రవ్యము 5 ధాన్యము, 6 భూములు, 7 కుటుంబము, 8 విద్యలు, 9 పశుసంపదలు, 10 వాటికలు (గృహములు) 11 భాండాదులు, 12 వస్తువులు, ధనమునూ ఇట్లు 12 విధములగు ధనములు.

రుణమును (ఖర్చు)

శ్లో. క్షేత్రీఫలంత్రికమునా అవృణ్ముకారే త్తమాత్
అవశిష్టంవ్యయోజ్ఞేయం భోగోనామరుణ ప్రధా.

శ్లో. దాసీ, భోగ, స్పృతో, బంధు, వసు, వ్యాపార, రాజసు
నానామూర్తాదవ్యహానిః భోగంచై వయుతోగృహై.

తా. ఔత్తీకృతఫలమును 3 వేల గుణించి 8 వేల భాగించగా వచ్చు శేషసంఖ్యపల్ల ఫలములు తెలియవలెను. దీనినే దుణుము, వ్యయము భోగము అని పర్యాయవచనముల వాడుదురు. ఎట్లనగా? శేషము దాసదాసేప్యాదులు 2 భోగము, 3 సుతులు, 4 బంధువులు, 5 వస్తువులు, 6 వ్యాపారము, 7 రాజకీయము, 8 అనేకవిధములుగానున్న వ్యయముగను. అయినూ భోగములతోకూడివుండును.

✓ గృహమందు భోజనపద్ధతి

శ్లో. ఆయుష్కాముః పాఙ్క్తుభిః కీర్తికామో దక్షిణాముఖః
తృప్తి శ్రీకామః ప్రత్యజ్ఞుభిః, పితృత్వంవినానో దుష్టుభిః
కదాచన జీవాన్మాత్మకో జీవధన్యతరో నాదక్షిణానిముఖో
నైవ కదాచన॥

తా. ఆయుష్కాములు తూర్పుముఖముగా భోజనము చేయవలయును కీర్తికాములు దక్షిణముఖముగానున్నా, ఐశ్వర్యకాములు పడమటముఖముగాను భోజనముచేయవలెను. ప్రార్థకర్మలందుగాక మరెప్పుడునూ ఉత్తరముఖముగా భోజనముచేయకూడదు. తల్లితండ్రులు జీవించివున్నవాడుగాని తల్లిగానితండ్రిగానిజీవించివున్నవాడును దక్షిణముఖముగా భోజనము చేయకూడదు.

✓ శయన పద్ధతి

శ్లో. స్వగృహేపాఙ్క్తుభిం శయ్యాచ్ఛ్వాసురేషు రాశిరః ।
ప్రత్యజ్ఞుభిః ప్రవాసేచ సకదాచిదుదక్సిరః ।
తృణేదేవాలయేచైవ పాపాణైచైవ పల్లవై ।
అంగణే న్యూనదేవేతు మధ్యభూమిగృహస్యచ 3 క్తభూమి

స్మశానేచ వృక్షమూలే చతుష్పథే గృహదారుశిరోదారు
సమేవోచ్ఛిష్టసన్నిగౌ మాతావాభగినివాపితథావాన్యస్త్రి
యోపివా.

చందనంచాను లిప్త్యాంగధృత్వాపుష్పాని దంపతి
తాంబూలచర్వణం కృత్వాప్రదీపే మైథునంచచేత్
దీపేనప్రేతుయత్సంగః సంప్రాప్నోతిసచోయద్వి
యావజ్జన్మ దరిద్రత్వం సంతతేన్నాః సంశయః.

తా. స్వకీయగృహమందు తూర్పుతలగడగాను, అత్తవారింట
దక్షిణతలగడగాను, ఇతరచోట్ల పడమటతలగడగానున్నా పరుండ
వలయును. ఉత్తరతలగడగా ఎప్పుడూనూ పరుండకూడదు. మరియు
గడ్డియందను, దేవాయము, పాపాయము, పల్లవుప్రదేశము, మార్గము
ద్వారము, గృహమధ్యమము, ప్రక్కలేకుండగను, స్మశానము, వృక్ష
మూలము నాల్గుతోవలుకలసినచోటును, దూలమునకు, మెన్నబద్దను
సమముగాను, ఉచ్ఛిష్టప్రాంతమందును, తల్లివరుస అక్కచెల్లెలివరుస,
కుమార్తెవరుస, పరశ్చీలయొక్కనున్నా ప్రక్కను పరుండకూడదు.

దంపతులు చందనసుగంధ ద్రవ్యాదులచే పుష్పములచే అలం
కరించుకొని తాంబూలాదులు స్వీకరించి మోహప్రేమ అనురాగవర్త
నులై సుహృద్భావముతో దీపముయొక్క కాంతిబాగుగానుండగా
మైథునాధిక్రియలు చేసుకొనవలయును. అట్లుగాక అంధకారమందు
కలిగిన సంగమసంతానము (సంతతి) యావజ్జన్మమును దరిద్రమాను
పొందుదురు.

నవగృహదీపము గోవువ్రవేశము

శ్లో. కృత్వానవగృహం తస్మిన్దీపగంధేనుచ వేశసం ।

నకరోచ్ఛేత్తృహేభూతాః ప్రవిశ్యంత్యచిరేగృహే.

తా గృహసిర్మాణము అయినవెంటనే (పైకప్పువేసినవెంటనే) దీపమును, శోవును, ప్రవేశమునూకూడా జరిగించవలెను. అట్లుచేయలేక గృహవందన అది కాలములోనే భూతప్రేత విశాచాదులు ప్రవేశించును.

స్తలభోగదశ

శ్లో. గజశరద్ధయ గాశ్య వహీణాద్విసహితావధువాది
దిశక్రమాత్ గృహపతేరభిధా పురదిజ్ఞుతా
నవమృతాభవ నస్యడిశాభవేత్.

అవర్ణాదిశవర్ణాతం స్వరాజ్ఞాః కథితాః క్రమాత్ |

గజేష్వర్ధయ గాశ్య ప్తి భూమిమాయమాః బుధైః.

తా. అక చటక పయశ అను ఎనిమిదివర్ణలకు తూర్పు మొదలగు 8 దిక్కులకున్నా ధృవాంకములు. 8 అవర్ణ తూర్పున కున్నా. 5 క వర్ణ ఆగ్నేయదిశకున్నా 6 చ వర్ణ దక్షిణముకున్నా, 4 ట వర్ణ నైఋతికిన్ని, 7 త వర్ణ పశ్చిమదిశకున్నా, 1 ప వర్ణ వాయు వ్యదిశకున్నా, 3 య వర్ణ ఉత్తరమునకున్నా, 2 శ వర్ణ ఈశాన్యము నకున్నా. స్వరాంకములు చెప్పబడియున్నవి గృహయజమానివర్ణ ధృవ సంఖ్యయు గ్రామవర్ణ ధృవసంఖ్యయు, నివాసభూమిదిశవర్ణ ధృవసంఖ్యయు మూడున్నాకలిపి 8 చే భాగించగా శేషసంఖ్యవల్ల దశలు తెలియవలయును.

శ్లో భాగోవిధుః కుజోరాహుర్జీవ స్వాశ్శీర్షిమాంశుజః |

కేతుఃకవిర్దశాస్సామ్యభేచ రస్య ప్రవేశశక్తి.

శ్లో ఉద్వగ్నచిత్తః పరిపూర్ణచిత్తో వహ్నిభిః భూతో జ్వరపీడితాః
సాహ్యన్విహోరోగ యుతిస్సుఖాఘోమఃఖాన్వితః
సర్వసుఖాన్వితశ్చ |

శ్లో. కూపాద్దేహాత్త డాగాచ్చదశాఽన్త్యా తథాపురాత్ ।

గేహోచ్చశుభదం స్థానంసర్వ స్థానాచ్చ భద్రమ్.

తా. 1 రవి 2 చంద్ర 3 కజ 4 రా 5 గు 6 శ 7 బు 8 కే, 9 శుక దశలు. శేషసంఖ్యవల్ల తెలియవలెను. అందు శుభగ్రహముల యొక్కదశల శుభప్రదములు అనగా శేషము 1 రవిదశఫలం స్థిరత్వము లేకుండుట 2 చంద్రదశశరీరపూర్ణధనము. 3 కు అగ్నిభయము, 4 రా జ్వరాదిరోదబాధలు, 5 గు సౌఖ్యము భోగము, 6 శ రోగగ్రస్థత, 7 బు సుఖము, ధనికత్వమున్ను, 8 కే దుఃఖములు, 9 శు సర్వసుఖములు కలుగును. ఇట్లు దశావధతి కూప, గృహ, తటాక, పురవిషయములందు భోగదశఉండునది లేనిది తెలియదగును. మరియు గృహవిషయమైన్ని ఫలమునకు భోగమువట్టునది లేనిదివలెరా తెలియనగును.

స్థలా ర్వణము

శ్లో. యామవిస్తారయోరైక్యం గ్రామాక్షరసమన్వితం ।

చతుర్దణం నామయుక్తం శివనేత్రేణభాజితం ।

ఏకేనభూమేర్ద్వివస్యద్వాభ్యాంతు సమతాభవేత్ ।

శూన్యేషుశూన్యమాప్నోతి శిల్పకేరళే.

తా. స్థలము యొక్కపొడవు, వెడలుపులకుకలిపి ఆకారాది గ్రామ ప్రధమాక్షరసంఖ్యయున్నాకలిపి నాలుగే గుణించి మరియు నామప్రధమాక్షరసంఖ్యయున్నాకలిపి మూడుచే భాగించగావచ్చిన శేషము 1 జీవఫలము అనగా ఆయా రాశిగ్రహ భోగభాగ్యములనిచ్చును 2 సమానము, 2 శేషము ఫలములేదు ఇట్లు తెలియవగినది.

మరివకపద్ధతి

శ్లో. గ్రామస్వరం తత్రదిశా ప్రమాణం నామాక్షరం ।
తత్రగ్రహసంఖ్యతం తైలైశ్చ గణ్యం విభజేద్యునైశ్చ ।
సౌఖ్యంచనుప్తంచ మృతశూన్యమ్.

తా. గ్రామప్రధమాక్షరసంఖ్య, దినసంఖ్య, స్థలయొక్క పొడవు వెడల్పులసంఖ్య యజమానిపేరు ప్రధమాక్షరసంఖ్యయు, కలిపి 9 న్నికలిపి 7 చే గణించి 4 చే భాగించగ వచ్చు వేపము 1 వేపము సౌఖ్యము న్నూ, 2 నుప్తము న్నూ, 3 మృతము న్నూ, 4 శూన్యము న్నూ ఇచ్చును.

గృహమధ్యే వృక్షముకూడదు

శ్లో. యదిస్వర్ణవాయం వృక్షం గృహమధ్యే సరోఽయేత్ ।
అజరే తులసీవృక్షం రోపయేద ధనాశనం.

తా. బంగారముతో తులతూగునదియైన నూ గృహమధ్యమున దు చెట్లను నాటకూడదు. సరోఽశమనముకొరకు తులసినిమాత్రము పెంచవచ్చును.

గృహోవశ్యతత

శ్లో. గృహస్థస్య క్రియాస్పద్యేవ సిద్ధంతిగృహంవివా ।
యత స్తస్మాద్గృహారంభ ప్రవేశసమయంబృహే.

తా. గృహస్థాశ్రమ ధర్మమందున్నవానికి స్వకీయ గృహము లేనిచే క్రొత్తస్మార్తాదిక్రియలఫలము సిద్ధించదు. అందువల్ల గృహారంభ ప్రవేశ అర్హుడగుదులు గృహస్థులప్పుక చూచుకొనవలయును.

పరగేహఫలం

శ్లో. పరగేహే శృతాన్సర్వేశౌత స్మార్తక్రియాః ఫలాః ।

నిష్ఫలాః శుభ్రతస్తాసాం భూమిశాః ఫలఃసన్నతే.

తా. తమకు ఇల్లులేక పరుల ఇంటియందు చేయబడిన శౌత స్మార్తాది క్రియలఫలములు ఆపరశృతాధిపతులకే చెందుచున్నది. తానుచేసిన క్రియాఫలములు వృధాయగుచున్నవి.

పాదచ్ఛాయలకు ఘడియలు

శ్లో. అహస్సార్థాద్వి నేత్రోఽం శిష్టంపాదయుతం హరః ।

వసుఘ్నంతి హృతం ఘనమానం హారహృతంఘటీ ॥

తా. తాను ప్రొద్దుగట్టెడి రోజున ఉన్న పంచాంగములోగల దినప్రమాణ ఘడియాదులలో 27-80 తీసి నేసి మిగిలినదానిలో తనకు వచ్చిన పాదచ్ఛాయలకు కలపవలయును. ఇది హారమనే పేరుగలది యగును. ఇది ఇట్లుంచి ఆవేశ దిన ప్రమాణఘడియాదులను 8-చే గుణించి 8-చే భాగించగా వచ్చు లబ్ధమును వెనుకటి హారమనేదానిచే భాగించగావచ్చిన ఘటకాదుల సరియగు పాదచ్ఛాయలకు వచ్చు ఘడి యాదులు అగును.

పాదచ్ఛాయలు కొలిచే పద్ధతి

శ్లో. పృష్టిస్థేర్థే సమభువిస్వచ్ఛాయాగం నిరీక్ష్యచ ।

దక్షిణం పాదముద్భృత్య వామపాదార్ధతః పునః ॥

తా. నూర్చునకు వెనుక తిరిగి సరిగా నిలబడి సమాప్రపదేశ మందు తన నీడయొక్క కొనకు గుర్తించి కుడిపాదముపై ఎడమపా

దముయొక్క సగముమొదలుగా అడుగులుపై గుర్తువరకూ లెఖించవలెను. అరఅడుగు లేక పాతికఅడుగున్నా కూడా కలిపివిషువక గణించవలెను. ఇదియే పాదచ్ఛాయ లనదగును.

వృత్తక్షేత్రమునకు పదంకట్టిపద్ధతి

శ్లో. వ్యాసేభనందాగ్ని హతేవిభక్తైః ఖబాణనూర్యైః ।
పరిధిస్తు సూక్ష్మః ద్వావింశతిఘ్నో విహ్వలేదశైలైః.

తా. వృత్తక్షేత్రముయొక్క వ్యాసమును (అడ్డకొలత)ను 398చే గుణించి 1250 చే భాగించగా బహుసూక్ష్మముగు (శేడా లేని) చుట్టు కొలతవచ్చును (లేక) వాసమును 22చే గుణించి 7 చే భాగించగా కూడా చుట్టుకొలతవచ్చును.

శ్లో. వృత్తక్షేత్రే పరిధిగుణిత వ్యాసపాదః ఫలం.

తా. పరిధి (అనగా) చుట్టుకొలతను వ్యాసంయొక్క 4 వ భాగంచే గుణించి తే వృత్తక్షేత్రముయొక్క పరకమువచ్చును.

సింహద్వార బంధప్రమాణము

శ్లో. ద్వారాయతం ద్విభాగంస్యా ద్విస్తారం చైకభాగకం ।
ద్వారమాన మిదంప్రోక్తం ద్వారబంధప్రమాణతః.

తా. సింహద్వారము వెడలుపునకు రెట్టింపుపొడవునుడుట శాస్త్రసమ్మతము.

2వ పద్ధతి

శ్లో. గర్భపాదంతు విస్తీర్ణం విస్తారం ద్విగుణంస్మృతం ।

ద్వామానమిదం ప్రోక్తం ముఖద్వారం ప్రకశ్యతే.

తా. గృహగర్భముయొక్క 4వ వంతు సింహద్వారముయొక్క పెడలుపు వుండవలయును. పెడలుపునకు దెట్టింపుపొడవు వుండవలయును.

తలుపు స్వయంగాపడితే ఫలం

శ్లో. స్వయమపిచకపాటోద్ధాటనం వాపిధానం భయదమధికహీనం

శాఖయోర్వా విచాలే పురుష యవతినాశం స్థంభశాఖా

విహీనం భయదమఖిలకాష్టాగంయదాధఃస్థితంస్యాత్.

తా. ద్వారముయొక్కతలుపు దానిక దేస్వయంగా తెరవబడితే గాని మూయబడినయెడలగాని భయప్రదము. ద్వారకమ్రెక్క, స్థంభములు వగైరాలు కర్రయొక్క మొదలు పైకినిచివరలు క్రిందకున్నూ తవ్వికిందుగా అమర్చుట శ్రీపురుషగాళము భయాదుల నిచ్చును.

గృహమందు సూర్యరస్మిలేకుంటే ఫలం

శ్లో. దేవాలయం వాభవసం మరత్చభానోః ।

కరై ర్వాయభిరేవభిన్నం తన్మూలభూమే పరివర్జనీయం ।

ఛాయాగతా యస్యగృహస్యకూపే.

తా. దేవాలయము, గృహము, మఠము వగైరాలయందు సూర్య రస్మిగాని, గాలిగాని తగలనియెడల శుభప్రదమునివ్వవు. అటువంటివి విడువతగివవేను. ఇంటిచూరులోకూడా కూపముఉండుట శుభప్రదముగాదు.

దొడ్డివైపుకు సింహద్వారము

శ్లో: పృష్ఠేక్షణానంతరమేవ బాహ్యద్వారప్రవేశోనశుభం
కరోసా, గృహస్యపృష్ఠే యదిరాజమార్గస్తదాదిభూమేర్ష
హిపృష్ఠమిత్థ్యమ్. వా||రా||భ 65 ట.

తా. గృహముఖద్వారము దొడ్డివైపునకుండి వీధిలోనికి పృష్ఠముండుట (అనగా ముందుగా పృష్ఠదర్శనము) శుభమునిచ్చదు. ఎదుట రాజమార్గముండియూ ముందుగా పృష్ఠదర్శనముకూడదు.

జీర్ణగృహద్వరణ

శ్లో. జీర్ణం గేహంభిత్తిభగ్నం విశీర్ణం దోషైర్మృతం
స్వర్ణనాగసద్యంతైః యంత్రైరాపీశిల్పి నానిశ్చయేన
పూజాంకృత్యావాస్తు దోషోనతస్య

తా. గృహము, జీర్ణమయితేగాని గోడలు దూలములువగైరా కూలుట పడిపోవుటవంటి. జరిగినవాటివిషయమైన కష్టములు దోషములు గలుగజేయుటగాని ఉండునట్టివాటివిషయమై బంగారు, ఏనుగు దంతము యంత్రాదులువగైరా స్థాపించి వాస్తుశాంతి పూజయూచేసి శిల్పిని సంతోషపరచవలయును. అట్లుచేయుట శుభప్రదమునిచ్చును.

గృహమందు గృహవ్యాధి ప్రవేశఫలం

శ్లో. శ్వేనః కపోతబకపేచక భాసగ్నః ధూళిః
శృగాలమృగశూకర సింహకేశః
ఇత్యాదయోధనహారా భవన్ప్రతిపాః
గేహం యదాకరకరాయది కంపతేవా.

తా. గృహమందు గుడ్లగూబ, పావురము, కొంగ, కాకి, గడ్డ, నక్క, మృగములు, పంది, సింహము. కోతి, ఇటువంటిని ప్రవేశింపకుట దరిద్రపదము. మరియు గృహము కరకరయను శబ్దమువంటిది పలుకుటయు. కంపము (ఊగుట) న్ను ఆపదలిచ్చును.

దోష భాజులు

శ్లో. ప్రాకారదేవభిశ్చ నృపమందిరేచ వై త్యేధ్వజాదిషు
యథాదృశ్యమేవదృష్ట ఇత్యాదికంసు దృఢమేవ
పతత్యకస్మాతదృఢపక్షేర్భయకరం గృహిణాం గృహోత్తం.

తా. ప్రాకారము, దేవభవనము, రాజమందిరములు, ధర్మ చావుళ్లు, ధ్వజస్థంభములు, జండాలు ఇటువంటివాటికి ఉపద్రవములు గలిగినచోగాని, అదృశ్యమగు విషయములు జరిగినగాని, మంచిదృఢముగానుండియు అకస్మాత్తుపడుట, పిడుగువంటివి పడుటవంటివి జరిగినచో వాటివాటిక ర్త (యజమాను) లకువచ్చు అరిష్టసూచకములుగా ఏరుంగవలయును. గృహములవిషయమై అట్లుజరిగినచో గృహమందున్నవారు యాజమానులకువచ్చే అరిష్టసూచకములుగా తెలియవలెను.

సర్పం గుడ్లగూబ నివాసఫలం

శ్లో. ద్వారేగృహస్యాపి విశేదృజంగస్తదా
వినాశంకురుతే గృహిణ్యాః తద్దైవదుర్గా
ప్రకరోతిసీదం రటత్యులూకోపి వినాశహేతుః.

తా. గృహద్వారముగుండా సర్పము ప్రవేశించినగాని గృహమందు సర్పము నివాసమున్నగాని భార్యామరణము సంభవించును.

అదేవకారము పక్షులుగాని, కాకిగాని గూడుపెట్టిననూ గుడ్లగూబ
అర్చుటయు భార్యామరణము, స్త్రీజననప్రము సంభవించును.

గృహముపైని నూనె రక్తవంటి వర్షపలం

శ్లో. రోగాయతైలఘృత భక్తవసాదిధారా
దుఃఖంభవేద్గృహపతేర్యః రక్తధారా
వాదిత్రదీతనినదో భవనేష్వకస్మాత్
సంజయతే యదితదాకథ యత్యసౌఖ్యం.

తా. గృహముపైన నూనె, నేయి, మాంస, రక్తవంటివర్షము
కురియుట ధారగలుగుట సంభవించెనేని దుఃఖములు సంప్రాప్తించును
మరియు గృహమందు అకస్మాత్తుగా ధ్వనులు, గానము, మోతలు
ప్రతిశబ్దమువంటివి కలిగినచో అసౌఖ్యము ఆపదలువచ్చును.

ఉపద్రవములు గలిగినచో చేయదగినది

శ్లో. గృహేద్భుతం యదీతదాభవనం విహాయ
కుర్యాద్భవించ విధివద్ధవనం సురార్చాం
తద్వాస్తుశాంతి యతిదుర్పలదుఃఖతేభ్యో
దానందదాచ్ఛనివ సేద్భవనంసుఖార్థి.

తా. ఉపద్రవములు సంభవించినగృహమును వెంటనే విడిచి
పెట్టి వాస్తుశాంతియు హోమము, దేవతార్చన, బలిమొదలగు తత్త
ద్యుక్త ప్రకాశముచేసి శిల్పులను సంతోషపరచి బీదలకు, దుఃఖతు
లకు, యతులకు దానధర్మాదులుచేసి గృహమును ప్రవేశించి తిరిగి
సుఖములను పొందుదురు.

గృహసాపన మత్స్యయంత్రము

శ్లో. స్వర్ణేన రజతేనాపిచంఛాబుల ప్రమాణికం
యంత్ర చ త్రనిరచ్యాధ సప్తకోణలిఖేత్పిరం
వాదియంతాది బీజానితేభేతోజేషు త్కత్కమాత్
మధ్యేతుమత్స్య గాయత్రీంచలిఖేత్తతః
వర్గాణిచాప్తకోజేషు అధివాసత్రయంతతః
అష్టోత్తర సవ్యాసంచగాయత్రీ జపమాచరన్
శుభేలగ్నేచసంస్థాప్యం సర్వదోషహరంగృహే
ఇతిప్రోక్త మయబ్రహ్మ వాస్తుశాస్త్ర విశారదః

తా. వాస్తుశాస్త్ర విశారదుడైన మయబ్రహ్మ గృహసాపన మత్స్యయంత్రమును ఈ క్రిందివిధముగాజెప్పెను. వెండిచేగాని, బంగారుతోగాని చేయబడిగాని ఐదుఅంగుళములు చతురముగలిగి 5 వంతులు గలిగి రేకుపైన వట్టవాకారముగీచి ఆ మధ్య 7 కోణములుగల యంత్రముగీచి ఆ కోణములందు “వ” మొదలు “క్ష” వరకుగల బీజాక్షరములనువ్రాసి ఆ మధ్య మత్స్యకారమునులిఖించి పైన చుట్టూ గల అష్టదిశలను అధికచటాదివర్గులనువ్రాసి అధివాసత్రయములుచేసి, గాయత్రీని 1008 సార్లు జపమాచరించి ఈ పవిత్రయంత్రమును గృహమందు శుభముహూర్తమున స్థాపించుట సర్వదోషములనుహరించి గృహవాసులకు ఆయురారోగ్యభోగభాగ్యములునిచ్చునని మయవాస్తు వందు చెప్పివున్నాడు.

గృహారంభ ప్రవేశాదులందు పూజాధానము

శ్లో. పూజ్యాసా కులదేవతాగణపతిః క్షేతాధినాథాస్తతః
వాస్తుర్ధిక్పతయః ప్రవేశసమయే ప్రారంభణోద్ధీమతా
ఆచార్యద్విజశిల్పినశ్చ విధివత్సతోషయేచ్ఛిల్పినం
వస్త్రాలంకరణైర్ద్రవ్యంప్రవిశతాః సౌఖ్యభవేత్సర్వదా.

తా. గృహారంభ ప్రవేశాదులయందు కులదేవతలను, గణపతిని త్రేతపాలక అధిదేవతాదులను వాస్తుపురుషుని, దిక్పతులను పూజించవలయును. మరియు గురువులను, బ్రాహ్మణులను, శిల్పులను గౌరవించి సిల్పిని విధివిధానముగా వస్త్రాలంకార బహుకరములవగైరాలచే సం తోషపరచి సమర్పించి సమస్కరించి ఆశీర్వాదము పొందవలెను. అట్లుచేసేనేని గృహయజమాని గృహవాసులు ఆయురాస్పృఖ్యములు వగైరాలు ఎల్లకాలము పొందుదురు.

అన్యజాతిశిల్ప పలం

శ్లో. అన్యజాత్యాన కర్తవ్యం కర్త భర్తకులక్షయం

ఆచార్యో విశ్వకర్తస్తు ఆదిబ్రహ్మ కులోద్భవః.

తా. విశ్వకర్మ ఆదియగు బ్రహ్మవంశజుడు పూజనీయుడును వాస్తుకర్మలకు ఆచార్యుడునూగాన యితరజాతివానిచేత వాస్తుశిల్ప సంబంధములగు కర్మలు చేయించరాదు. అట్లుచేయుటచే గృహకర్త ధర్మకార్యాదులు చేయించినకర్త నశించుటయుగాక వీరి వంశమున్నూ నశించు. వంశక్షయమగును.

గుణాధికతర లగ్నం

శ్లో. గుణాధికతరేలగ్నే దోషాల్పత్యతరేయది,

గృహాణాం స్థాపనం తత్రక ర్తురప్తార్థ సిద్ధిదం॥

తా. ఎక్కువ మంచిగుణములు గలిగినట్టియు, తక్కువ దోషములు మాత్రము గలిగినట్టు లగ్నమందు గృహస్థాపన, శంకు స్థాపనాదులు చేసిరేని యజమానుకు ఇష్టార్థసిద్ధియు సుఖమున్నగులుగను.

ప్రతిష్ఠాదోష ఫలం

శ్లో. వాస్తవ్యర్థహీనాకిర్తారం, మంత్రహీనాతుఃకుత్విజం,
ప్రతిష్ఠా లక్షణహీనాతు నప్రతిష్ఠానేయోతివై॥

తా. ద్రవ్యహీనమగు ప్రతిష్ఠకర్తృనష్టమున్నూ, మంత్రహీనమగుదో కుత్విజనష్టమున్నూ, లక్షణహీనమగుచో అయిశ్వర్యమునున్నూ నష్టమగును. గాన ప్రతిష్ఠకన్న వేరే శతృత్వములేదు. దేవాలయాది ప్రతిష్ఠాదులు శిల్పశాస్త్రోక్త ప్రకారముగా బహు జాగరూగతతో శాస్త్రోక్త విధివిధానముగా జరుగవలయును.

ప్రతిష్ఠా సమయఫలం

శ్లో. పూర్వాహ్నోత్తమంప్రోక్తం మధ్యాహ్నమధ్యమంబుధైః,
సాయాహ్నమయా ప్రోక్తాస్వగృహేచాశుభవిధౌ,
క దాచిన్ని శ్యప్రిప్రోక్తా ప్రతిష్ఠాచక్రతేయగే, క కాయగే
తిదోసాయ ప్రతిష్ఠా నిశిమానవైః॥

తా. శంకుస్థాపన మొదలగు ప్రతిష్ఠలు, పగటుయొక్క పూర్వాహ్నమందు శుభప్రదము, మధ్యాహ్నమందు అశుభము, సాయంకాలమునందున్నూ కూడదని మయబ్రహ్మచెప్పెను. స్వకీయగృహమందు అశుభాదులు కలిగినపుడును, తమకు తారాచంద్రబలాదులు కుదరని ఎటువంటి మహూర్తమందైననూ చేయకూడదనియును మయబ్రహ్మచే చెప్పబడినది, రాత్రికాలమందు ఎప్పుడున్నూ చేయకూడదు, కృతయుగమందు రాత్రియందుచేయవచ్చునని ఆచ్యుటచ్చుట అప్పటికాలమందు ఉండెడిది. ఈ కలియుగమునందు రాత్రియందు శంకుస్థాపనాదులు చేయుట మిక్కిలి దోషప్రదములు.

శుక్లకృష్ణ పక్షశుద్ధిః

శ్లో. వశిష్టపక్షశృంభ దస్సమస్తః, సదైవతత్రాద్యది సంవిహాయ
అస్త్యైతిభాగం పరిహృత్యకృష్ణ పక్షౌపిశస్తః ఖిలపక్షయోస్తు॥

తా. శుక్లపక్షమందు మొదటిపాద్యమి మాత్రము విడిచి
తతిమ్మ పక్షమంతయు ప్రతిష్ఠాదులకు శుభప్రథము, మరియు, కృష్ణ
పక్షమందు అంత్యపంచకము (బ ౧౦ మి మొ॥ ల ౩౦ అమావాస్య
పర్యంతము) గాక. అసగా బ ౧౦ మి వరకున్నా ప్రతిష్ఠాదులకు శుభ
ప్రథము నిచ్చునని బృహద్వాస్తుమాల॥

భిన్న గణితము

శ్లో. కరమానాదధి కంచెత్తదాంగుళాని ప్రదాయహిత్యాచ
క్షేత్రఫలంగణితేన ప్రసాధయేదిప్త సిద్ధ్యర్థం॥

వ్యా. యత్రహస్తాది గణనయాక్షేత్రఫలే క్రియమాణే
ఆయవ్యయ అంశకాది షుశుద్ధిరోపలభ్యతే తత్రాప్యం
గులాదికం నిక్షిప్త్యసంశోధ్యవా క్షేత్రఫలంసాధ్యం॥

తథాచభీమపర్యకమః, కరమానాదిప్తగుణంనో
చెత్తదాంగుళాని ప్రదాయహిత్యాచ క్షేత్రఫలం
గణితేన ప్రసాధయేదిప్త సిద్ధ్యర్థం॥

తా. హస్త (గజము) మానము వగైరాచే గుణించబడిన
క్షేత్రఫలమునందు ఆయవ్యయ ధన, అంశమొదలైన ఫలములు
మంచిని రాకుండేనేని క్షేత్రీకృతపదమునందు అంగుళాదులు కలిపిగాని
తీసివేసిగాని (భిన్నపదము) చేసి మంచిఫలములు వచ్చుకొరకు గణిత
మును సాధించవలయును.

పొడవులోమాత్రమే అంగుళాదులు చేర్చవలెనని

మరివక మతము

శ్లో. అభీష్టాంశాది సిద్ధ్యర్థం ఊపెదైర్వైంగుళాదికం॥

నవిస్తారే కదాచిస్యాద్విశ్వకర్మా ప్రవీదిదం॥

తా. ఆయవ్యయధనాదులు మంచివివచ్చుకొరకు గృహపొడవు నందు మాత్రమే అంగుళాదులకలిసి గణితము చేయవలయునుగాని పెడలువు 4 హస్తములలో అంగుళాదుల చేర్చుట తీయుట కూడదని విశ్వకర్మమతము (ఇది ఏని శాలా విషయము)

శంకుస్థాపన ఎక్కడచేయవలయును

శ్లో. సంపార్థ్య స్థాపయేద్దేహే శంకుంవైభిత్తి మధ్యమే,

యద్విజృంభోవాస్తు దేవస్తస్యాయే నాచాలక్రియం॥

తా. గృహముయొక్క గోడమధ్యయందు వాస్తుపురుషుని భ్యానించి కడలని విధమున స్థాపించవలెను. అనగా తిరిగి కడలుట వంటిది దోషప్రదము, మరియు ఆస్థాపనము వాస్తుపురుషుని దృష్టి యున్న ఎదుటగోడయందుగల నాభిభాగమందు అనగా (సింహద్వా రము ఉంచుగోడయని అర్థము)

ధ్వజ స్తంభము

శ్లో. స్థంభంస్యాత్పొడవశం భాగం త్రిభాగం ఘాతసంసిధితం ।

భాగార్థం మేఖలం కుర్యాదీత్యైతి స్థంభ లక్షణం॥

తా. ధ్వజస్థంభమును 16 వంతులుగాచేసి అందు మొదట మూడువంతు ఘాతము (పూడ్చునట్టివి) చివర 1½ భాగమున్న రమే ఖిలమున్నా ఇట్లు ఉండలూగున ఉండవలయునని శాస్త్రము.

గృహ దరిద్రయోగము

శ్లో. పరాజితాశ్చ ఖేహశ్చ శత్రుక్షేత్రాశ్చసీచగాః,
యఃకర్యాదృహ ప్రారంభంలక్ష్మీ తస్యవినశ్యతి॥

తా. పరాజితులగు గృహములు, శత్రుక్షేత్రగతులగు గ్రహములు, సీచచుపొందిన గ్రహములు వీర్లయొక్కబలముల నాధారము గైకొని గృహారంభము ఎవరుచేయుదురో వారిగృహము దరిద్రము వనుభవించును.

8 స॥ రములలో నష్టయోగము

శ్లో. పాపమధ్యగతేలగ్నేనచ సౌమ్యయుతేక్షితే,
అప్తమస్తేర్క పుత్రేచ అప్తవర్షాణి హన్యతే॥

తా. గృహారంభలగ్నము పాపగ్రహమధ్యను పొందినట్లుదై యున్నను, శుభగ్రహములు దృష్టిలేకకూడుట లేనిలగ్నమందును, రిషస్థానమందు శిశిపున్నలగ్నమందును ఆరంభించిన గృహము 8 స॥ రములలో నష్టమునుపొందును.

5 స॥రంలో నష్టయోగము

శ్లో. చరణుక్షేమ పాపేషువర్ణపోనబలస్తథా, పంచవర్ష
మితేనాశసః, శంకుస్థాపనయోగతః॥

తా. చరరాసులయందును, పాపగ్రహరాసులు. పాపగ్రహములున్న రాసులందును, వర్ణాధిపతి బలహీనమయిన ముహూర్తమందును ఆరంభించినగృహము 5 సం॥రములలో నాశనముపొందును.

వక సం॥రంలో నష్టయోగము

శ్లో. ద్యూనాంబరేయదైకోపిపరాం తిష్ఠోగ్రహోగృహం,
అబ్ధాంతః పరహస్తస్యాత్కుర్యాచ్చే ద్వర్ణపోబలః॥

తా. 4, 7 స్థానములందును లగ్నమందునుగాని శతృత్వేత్ర శతృనవాంశస్థుడను గ్రహమున్ననూగాని వర్ణాధిపతిగాని దుర్భలుడై యుండగా గృహారంభముచేసిన గృహము 1 సం॥రంలో పరహస్త యాతముగాని నష్టములు గలుగుటగాని సంభవించును.

గృహం పరాధీనమయ్యే యోగము

శ్లో. ఏకశ్చేత్పర భాగగోదశయగోజాయాస్థితోవాగ్రహః,
తద్దేహం పరహస్తయాతమ ధవాతత్సద్మవేశాలయాత్॥

తా. గృహప్రవేశేలగ్నమునకు వకగృహము శతృపు అంశను పొంది 7-10 స్థానములయందుండేనేని ఆ గృహము పరాధీనమగును.

అచిరకాలములోనే నష్టయోగము

శ్లో. దశావతేబలైహీననే వర్ణనాధేతిధైవచ,
పీడితక్షన్ గతేసూర్యే శీఘ్రంతిన్యవినశ్యతి॥

శ్లో. లగ్నగేశశిఖిక్షేణ మృత్యుస్థానేచభూసుతే,
ప్రారంభః క్రియతేయన్య శీఘ్రంతిన్యవినశ్యతి॥

తా. దశాపతి వర్ణాధిపతి బలహీనులుగానున్నను, సూర్యుడు వీడితక్షగతుడగుచుండగాను, లేక లగ్నమందు క్షీణచంద్రుడుండగాను, 8 వ స్థానమందు అంగారకుడుండగాను, ప్రారంభించిన గృహము అచిరకాలములోనే అందు నష్టములు సంభవించును.

విగ్రహము బలహీనుడగుటవల్ల వివిధముగా నష్టము సంభవించును ?

శ్లో. రవగృహస్థాగృహిణీ శంశాంశో, ధనంశితే దేవగురౌచ
సౌఖ్యం వినాశమాయాంతి బలేదిహీనే నీచస్థితే చాస్థముపా
గతేవా॥ భామేనభ్రాత్రివర్గాశ్చ, శనినాదాసరోగజం॥

తా. సూర్యుడు బలహీనుడగుచుండగా గట్టినగృహము, గృహ యజమానియు, చంద్రుడు బలహీనుడగుచో భార్య (లేక స్త్రీజన) నష్టమున్ను, శుక్రుడు బలహీనుడగుచో ధనము, భోగమువగైరా లున్ను, కురుడు బలహీనుడగుచో సుఖము, సంతానమువగైరా నష్టము సంభవించును. అంగారకునివల్ల సోదరులు, జ్ఞాతివర్గము, భూమియు, శనివల్ల దాసదాసీజనము, రోగములు ఇట్లు హింపదగ్గది.

మ రి యు

శ్లో. పాపః పాపయుతేక్షితోష్టమగతోపాలయస్తోధవా ।
వర్షాచ్ఛేదభవీక్షితోష్టగుణతోహన్యాద్ధృహస్వామినం ।
క్షీణేందుశ్చషడష్టరిఃఫగృహగశ్చేత్సన్నివేశాలయా
ద్ధన్యాత్కర్తుకళతృమాసునివిశేల్లగ్నేవిశుద్ధేష్టమే.

తా. పశానాక పాపగ్రహము వేరొకపాపగ్రహముచే చూడ బడ్డచూనైననూ, పాపగ్రహముతోగూడియైననూ పాపగ్రహరాశిని

పొందియిండియెననూ ప్రవేశలగ్నమునకు 8 వ స్థానమందుడెనేని వక సం॥రంలో గృహపతి మరణముపొందును. పాపగ్రహము శుభ గ్రహముచే చూడబడచూ 8ట నుండెనేని 8 సం॥రములలో మరణము పొందును. క్షీణచంద్రుడు ప్రవేశలగ్నమునకు 6-8-12 స్థానములందున్న శీఘ్రకాలములో భూమరణముపొందును. కావున 8 వ స్థానమందు ఏ గ్రహమున్ననూ దోషమే.

గృహరాజయోగము

శ్లో. లగ్నేఽగ్నమేవ గురుదివేన సంస్థేతదా ।

నిర్వాణేభవకేచిజాగృహే రాజాగ వేస్వియా ।

లగ్నేచాపగృహేర్ముషే గురుదివేన మాగ్న సంస్థేతదా ।

నిర్వాణేభవకే జాగృహే భూపోధ సతత్తమః ।

తా గురువారము గురుచంద్రుల లగ్నమానందుండుటయు కర్కాటకలగ్నమగుటయు ఇట్టియోగముతోకూడినలగ్నమగు గృహారంభముచేసి నిర్మింపబడిన గృహమందున్నవాగు రాజయోగము ననుభవించును. ఆ గృహమందు పుట్టినవాడు సదాగాజగును మరియు ధనుర్లగ్నమందుగాని మీనలగ్నమందుగాని గురువారముతోగూడి గురుశుక్రలకూడినలగ్నమందు గృహారంభముచేసినగృహము గొప్ప కౌరవయోగము భూస్వామిత్వమునున్నూ పొందును. అట్టిగృహమందుపుట్టినవాడున్నూ రాజుగాని, అధికారిగాని, భూస్వామికౌరవ నీయుడున్నూకూడనగును.

గృహమునకు ఆయుర్దాయ యోగములు

శ్లో. ఆయుష్యం శతవర్ష మిద్యమహి తే తద్వచ్చ శ్చ శాన్వితే ।

తస్యార్థంబుధనంయు తె సుబలిభిస్సమ్మోక్తి భిస్సంయు తె ।

లక్షానిర్మితసదృశస్తు బహవస్సంవత్సరాన్యుశ్యుభే !
స్తద్దేహే వసతోనరస్య బహవోభోగాభవేయుస్సగా.

తా. గురు శుక్రకులలో నెవరైనగాని లగ్నమందుండగా ఆరంభించినగృహము నూరుసం॥రములుండును. బుధుడు లగ్నమందుండగా గట్టినగృహము 10 సంవత్సరములుండును. స్థానాదిబలవంతులగు ముగ్గురు శుభగ్రహములు లగ్నమందుండగాగట్టినగృహము అనేక సంవత్సరములు శుభసోభనములతో వర్ధిల్లుచుండును. ఆ గృహమందున్న మహమ్మలకున్నూ అనేక ఆయురారోగ్య భోగభాగ్యములు కలుగును.

గృహము 100-200 సం॥లు ఉండేయోగము

శ్లో. జీవాగ్నివిచ్చుః శనై శృరేషు లగ్నారిజామిత సుఖత్రికేషు |
స్థితిశ్శాంతిస్సాచ్యగ్గ్రాంసితార్కరేజ్యేను త్యంగసుతేతతేద్యే.

తా. గురుడు లగ్నమందును రవి ఆరింటను బుధుడు ఏడింటను, శుక్రుడు నాల్గింటను, శని మూడింటను, గురుడు ఐదింటను, అంగారకుడు ఆరింటను, రవి మూడింటను, వృద్ధిచంద్రుడు లగ్నమందునుండగా నిర్మించినగృహము 200 సం॥లుండును.

మ రి యు

శ్లో. లగ్నాంబరాయేషు భృగుజ్జభానభిః కేం దేగురావర్షతాయు
రాలయమ్ బంధాగురావ్యోమ్ని శశీకుజార్కజౌలాభే తదా
శీతి సమాయురాలయః.

తా. లగ్న, చతుర్థ, లాభ, పంచములందు శుక్ర, బుధ, రవి, గురులుండగా నిర్మించినగృహము 100 సం॥రములుండును. 4ట గురుడు

10ట చంద్రుడు, 11ట కుజశనిలున్నాడండగా నిర్మించినగృహము
80 సం॥రములుండును

గృహలక్ష్మీ యోగము

శ్లో. సోమ్యేషుక్తేలగ్నగే వాగ్రావేశ్యగతేధవా ।

శనాస్యోచ్చేలాభగేవా లక్ష్మ్యా యుక్తంచరంగృహం.

తా. తన ఉచ్చరాశిః పొందినశు కుడు లగ్నమందును అట్లేవున్న
గురుడున్నాగానిఉండి శనికి ఉచ్చరాశియగుచు లాభమందుండుటయు
ఇట్టియోగముతోనున్న లగ్నమందు నిర్మించినగృహము లక్ష్మితో
చిరకాలము ఉండును.

ఇట్టియోగములు మరికొన్ని.

శ్లో. గురుర్లగ్నే రవిప్రపేమ్యాన సామ్యసుఖాసితే ।

తృతీయస్థిర్కపు తేచ తద్ధహంశతమాయుషం

శ్లో. భృగుర్లగ్నేంబరేసామ్యే లాభస్థానేభాస్కరే ।

గురుః కేంద్రగతేయత్ర శతవర్షాణిప్రతి.

శ్లో. హిబుకేశ్యేంబరే చంద్రే లాభచకుజభాస్కరే ।

ఆరంభశక్తియతే యస్యద్విశతాబ్దా వధిస్థితిః.

గృహారంభ వర్జ్యకాలము

శ్లో. చాలోపవయేనేచైవ వివాహోద్వాపనాదికం ।

వేదారంభం గృహారంభం మహారృదంతర్ధేవచ ।

దేవతానాం | తిష్ఠాచగోదానం స్నాతికంచయత్ |
 |వత్రపారంభణాచైవ సహవధ్వాప్రవేశనం |
 వాస్తుకర్మ మహాయజ్ఞ ముపాకరణవీసచ |
 బావేచాయదివృద్ధేనా శ్శుకేనాస్తంగ తేగుకా |
 మలమానేపిచైతాని వర్జయేద్దేవదత్తనం,

తా. గృహారంభము గురుడుగాని, శుక్రుడుగాని మూఢమం
 దున్నపుడు, బ్రాహ్మణుండున్నపుడు, వార్ధక్యమందున్నపుడునూకూడా
 చేయకూడదు. అట్టికాలమందు ఓంకనూచేయకూడనివి. చౌల, ఉప
 నయన, వివాహ, ఉద్యాపన వేదారంభ, మహాయజ్ఞ, దేవతాప్రతిష్ఠ,
 గోదాన, స్నాతిక, |వత్రారంభ, నవవిధూప్రవేశ, యజ్ఞయూగాదికము
 ఉపాకర్మ మొదలగునవిన్న వాస్తుకర్మలన్నియునూ చేయకూడదు.

గురుశుక్రుల మూఢ, బాల్య వార్ధక్యము లనగా

శ్లో పురఃపశ్చాద్భ్రగోద్భ్రాజ్ఞం | తిదశాహంతువార్ధకం |
 పక్షంపంచదినం తేద్యేగురోః పక్షముదాహృతే.

తా. గురు శుక్రులమూఢమనగా అస్తంగతము లేక సూర్యు
 నితో సమాగమము దానినే మూఢమందురు. అట్లుమూఢమునుపొం
 దిన శుక్రుడు తిరిగి తూర్పుదిక్కున ఉదయించినతరువాత మూడుదిన
 ములపర్వంతము బాల్యము. అట్టిశుక్రుడే పడమటదిశను ఉదయించె
 నేని పదిదినములపర్వంతమున్నూ బాల్యము. ఆ మూఢమునుపొందే
 శుక్రుడు తూర్పుదిశను అస్తమించేయెడల ముందు 15 దినములు
 వార్ధక్యము. పడమటదిశను అస్తమించేయెడల ముందు 5 దినముల
 వార్ధక్యము. ఈ అస్తమయము ఉదయములయ్యేదిశలు పంచాంగము
 నందు తెలియగలవు. మరియు గురుడు ఉదయానంతరం 15 దినముల

పర్వంతం బాల్యమున్నూ, అస్తమయాత్పర్వం 15 ది-మాలు వార్ధ
క్యమున్నూ పొందును.

అస్తబాల్యవార్ధక్యములందు గృహారంభముచేయుగాఫలం

శ్లో. అ నే బావేచవృద్ధ్యే గృహభార్యాపతి తథా
వాన్యాచృతన్మానోఽ కుర్యాద్విశ్వక ర్మేణ భాషిం.

తా. గురు శక్రకుల అస్తమయ (మూఢ) కాలముందు గృహ
రంభాదులుచేయగా గృహమునకున్నూ బాల్యమందుచేయగా భార్య
కున్నూ, వార్ధక్యమందుచేయగా కర్తకున్నూ హానికలుగునుగాన అట్లు
చేయకూడదని విశ్వకర్మచే చెప్పబడెను.

ధూమకేతూదయము

శ్లో. వాప్యరామతటాకకూప భవనారంభప్రతిష్ఠే ।
ప్రతారంభోన్సిర్గవధూప్రవేశన మహాదానానిసోమాప్తకే ।
గ దాన్యాగయణ ప్రసాపధమకోపాకర్మవేదవతం ।
నీలోద్వాహమథాతి పన్నశిశుసంస్కారా సురస్థాపనం ।
దీక్షా హంజివివ హముండన మపూర్వం దేవతీర్థక్షణం ।
సన్యాసాగ్నిపరిగహేనృపతి సందర్మాభిషేకౌగమం ।
చాతుర్మాస్య సమాన్యతీ శ్రవణయోర్వేధం పరీక్షాంత్య ।
జేర్వృద్ధత్వాస్త శిశుత్వ ఇజ్యసితయోర్మూర్ఖనాధి మానేతథా.

తా. బావి, తోట, చెరువు, నూలు గృహారంభము, స్థంభ
ప్రతిష్ఠ, ధేవతాప్రతిష్ఠ, గృహప్రవేశము, సూతనవధూగృహప్రవేశం,

వాస్తుకర్మము మొదలగునవి సమున్నా, గురుశుశు, అస్తమయ బాల్య, వార్ధక్యములగునవి శూన్యమాసము, అధికమాసమందుచుగాని ధూమకేత్కాది ఉపదము లకలిగినపుడున్నగాని ఆరంభించకూడదు.

సింహ మకరములందున్నా గురుడుండగా గృహారంభం

శ్లో. నీచస్థైర్యవ్రజసంస్థైర్యతి చరణగతే బాలవృద్ధేస్తగేనా ।
సంన్యాసోదేవయా తా వతియమవిధిః క్లవేధస్తుదీక్షా ।
మాంజీబంధోగణానాం సరిణయనవిధిర్వాస్తు దేవపతిష్ఠా
స్సద్భిః । పయత్యాత్రిదశపతిగురౌ సింహసకస్థితేనా.

తా. గురుడు నీచగాళి పొందినపుడు, వక్ర, అతిచార, బాల, వార్ధక్య, మాధ్యములపొందివున్నప్పుడున్నా మాయ సింహ, మకరరాసు యందున్నప్పుడున్నా గృహారంభ పతిష్ఠాదులు చేయకూడదు.

మూఢాదులందు చేయదగ్గ కార్యములు

శ్లో. వాషేధిమాసే శయనమురారే శుకేజ్యయోరస్తగ బాల
వృద్ధయోః ఉత్పాతయోగగ్రహగండశాంతి సమాచరేద్దగ్ధ
దృహసకర్మా.

తా. పువ్యమాసమందైనమా, విష్ణు శయనకాలమందైనమా శుక్రగురుల అస్త, బాల వృద్ధాప్యములయందైనమా, ఉత్పాతాది ఉపదకాలములందు కలిగిననష్టములగురించిన్న అగుగృహములు, దగు అబధినగృహములు తిరిగిబాగుచేసుకొనే విషయమైన్ని. గ్రహస్థిదోషములు, గండదోషములు శాంతులువగైరా చేసుకొనువిషయమైన్ని.

మౌఢ్యదోషంలేని విషయములు

శ్లో. నిత్యయానేగ్నఘౌ జ్ఞైః సాశనే పరిధానకే ।

వధూప్రవేశమాగంశ్యైః మాఢ్యం గురుశు కయోః.

తా నిత్యముచేయు ప్రయాణములకు ప్రాతః ఇల్లు బాగుచేసు
కొననట్టి లేక మామూలుమగమ్మతుల నివయమైనది. అన్ని సాశనము
పరిగహణము, మాంసశ్యమయిన కెంబడినే చేయు వధూప్రవేశము
వీటివిషయమై గురు శుక మాఢ్యాదిదోషములేదు

హస్తమానము (గజము)

శ్లో. ద్వాత్రింశదంగుళ కిష్కుః ప్రాజాపత్యం చతుస్త్రికం ।

షట్త్రింశతిధనుః ప్రోక్తం అష్టవింశద్ధనుగహం.

తా. 32 అంగుళములు కిష్కు-వనియు, 34 అంగుళములు ప్రాజా
పత్యమనియు, 36 అంగుళములు ధనువనియు, 38 అంగుళములు ధను
గహహస్తమనియు ఇట్లు నాలుగువిధములపేర్లుగల హస్తములని
ఎరుంగునది,

శ్లో. దేవేధనుగహం వింద్యాద్భహ్మత్తే ధనుస్తథా ।

ప్రాజాపత్యంచవిటూచ్చదైస్సంకీర్ణేకిష్కురుచ్యతే ।

నరాణాంచైవసర్వేషాంధనువేన ప్రశశ్యతే.

తా. దేవాలయాదులకు 38 అంగుళములుగల ధనుగహమను
హస్తముచేతనున్నా, బ్రాహ్మణత్రియులకు 36 అంగుళములుగల
ధనువనుహస్తగజముచేతనున్నా, వైశ్యశూద్రులకు ప్రాజాపత్యమను

34 అంగుళములగుల హస్తముచేతనన్నూ, ప్రాకృత (సంకరులు) లకు.
 32 అంగుళములుగుల క్షిప్ర-వనేహస్తముచేతనన్నూకొలచి గణితము
 ఏర్పరచవలెను. అన్నిజాతుల మనుష్యులకున్నూ 36 అంగుళములుగుల
 ధనువనేహస్తము (గజము) చేతి గణితము ఏర్పరచుట ప్రశస్తము.

తిథియొక్క ప్రాశస్త్యము

శ్లో. తిథిశ్శరీరం తిథిరేవకారణం తిథిః పమాణం తిథిరేవసాధనం ।
 తిథిర్విదానా త గృహేషుసాధ్యంతిథేః ఫలంప్రోక్షమిదం
 మహర్షిణా.

తా. గృహారంభముమొదలగు సమస్తకార్యములను తిథిశరీరము
 తిథియేకారణము, తిథియేప్రమాణము. తిథియేసాధనభూతము గాన
 తిథినిగాఢాశుభములు సాధించుటవీల లేదు.

చర, స్థిర, నిత్యవాస్తు పురుషుల ప్రాశస్త్యము

శ్లో. చరవాస్తుశుభం ప్రోక్షం మధ్యమం నిత్యవాస్తుకం ।
 అధమం నిత్యవాస్తుస్యాద్వాస్తుదేవాః । పతిష్ఠితాః ॥
 దేవాగారే గృహారంభేవప్రపానాదమంటవే ।
 చరవాస్తు పకారేణ శంకుంస్థంభం ప్రతిష్ఠయేత్.

తా. చరవాస్తు శుభకరముగాను, నిత్యవాస్తుమధ్యమముగాను
 స్థిరవాస్తు అధమముగాను ఎరుంగవలయును. దేవస్థాపనము, గృహ
 రంభము, కొటనగరు, మంటపము వీటికి చరవాస్తు ప్రకారముగానే
 చేయుట శ్రేయస్కరము. నిత్యవాస్తు మధ్యమము. స్థిరవాస్తు అధమము

స్థిరవాస్తు లక్షణము

శ్లో. వాస్తుమస్తకమీశాన్యం సాదావైముతి మండలం ।

బాహుకూర్పుగ మిశ్యుక్తమనిలానిల కోణయోః

తా. స్థిరవాస్తుపట్లనగా వాస్తుపురుషునిశిరస్సు ఈశాన్యము, పాదములు నైఋతియు, ఆగ్నేయ. వాయువ్యకోణాంశము ఏడమ, కుడి చేయిలుగాను ఎరుంగవలెను. ఈ స్థిరవాస్తు పకారం గృహము పూర్తియైపసిమ్మట యోచించదగ్గది. ఇట్లు దూలము భారమైనమానుల వేయునపుడు శిరస్సునకొనలుండులాగున వేయవలయును. మొదళ్ళు వేయరాదు.

హస్తము, దండము, రజ్జువు వీని ఉపయోగములు

శ్లో. హస్తైశ్చతుర్భిరుద్ధిష్టై దండోరజ్జుస్తదప్తభిః ।

దండేనమాపయేద్ధ్రామం నగర పత్తనాదికం ।

అధ్వానంరజ్జునాబధ్వా హస్తైరేహంతథాబుధైః ।

తా. నాలుగుహస్తములు, వకదండము ఇట్టిదండములతో గ్రామము, నగరు, పట్టణము మొదలగునవి కొలవవలయును. ఎనిమిది దండములు వకరజ్జువు ఇట్టిరజ్జువులచేతోవ, రోడ్డు బాటలు మొదలగున కొలవవలయును. హస్తాదులచే గృహమువగైరా గణితమువర్పరచవలెను. (హస్తాదులు అనిగా గజం అనుగులు. అంగుళములు మొదలగునవియని అర్థము.)

జాత్యయోవనకౌమారవార్ధక్యములు

శ్లో. వయోభాగం గృహంకుర్యాదాయుర్భాగం చతుర్విధం ।

జాత్యయోవనకౌమారవార్ధక్యానిచ శేషతః.

తా. గణితాగత ఆయుర్దాయసంఖ్యలు 4వే బాగించగావచ్చు శేషము 1 బాల్యదశ. 2 యవ్వనదశ 3 కౌమార. శ. 4 వార్ధక్యదశ గృహము అనుభవించును. అనగా శేషమునకు బాల్యదశయై కలిమి లేములు కష్టసుఖములు ఎరుగనిదియై ణోపకారాలేక వర్ధిల్లుచుండును. ఇట్లు ఆయా సమయానుసారముగా ఘోషాలు ఎరింగవలయును.

గృహస్థంభ లక్షణము పలము

శ్లో. ఋజుస్థంభో బలీ శ్రావ్యః సమగ్రశస్త్రశోభనః ।

వలయః పుత్రపృథ్వి స్వాగృహ్య ట్టిస్తుశోభనః ।

ఘోడశః పుత్రలాభాచ కుటీలః ॥ శాశనం ।

వక్రశక్త ర్దుదగిక్ష దగచశిణిలో మారణాతిధా.

తా. గృహమునకు ఋజుస్థంభము నిబ్బరముగానుండునదియు సమానబలముగలదియు ఉంచవలయును. నాలుగుపలకలగల స్థంభము శుభప్రదమును, గుండ్రనిస్థంభము పుత్రవృద్ధియు, పలకలగలది శోభనమున్నూ 16 పలకలుగలది కుటుంబవృద్ధియునిచ్చును. వంకరలు గలస్థంభము పుత్రనాశనమును. కుటీలమగునది దరిద్రమునున్నూ, పుప్పివంటి శిథిలప్రాయముగలది మరణప్రదమునున్నూ ఇచ్చును.

మరియు స్థంభలక్షణములు

శ్లో. స్థంభస్యాద్వర్తులాకారే పాదమానంతిభాగకం ।

అగ్రమానం ద్విభాగార్థం స్థంభస్యా ద్భూషణాక్రమాత్.

తా. స్థంభమువర్తులాకారముగా (గుండ్రని) నున్నది మొదట 3 వంతులువలయుమున్నూ, చివర రెండున్నరవంతుల వలయుమున్నూ ఉండుటభూషణమనబడును. శ్రేయస్కరము.

స్తంభ దోషము

శ్లో. స్తంభోన్నతంమానహీనం ప్రతిఖండ మపిద్యయం ।
విషమాస్తంభ సంజ్ఞాస్యాత్కర్తు నాశాయజాయతే.

తా. స్తంభముపొడవుచాలక । పతిఖండమగుర్చి రేనిగానిజేసి పలకలుగాజేసిరేనియు విషమస్తంభమనబడును. అట్టిదిగృహపతికి అరిష్టప్రదము.

దూలముల లక్షణములు ఫలములు

శ్లో. తులామూలంఘనం చిత్తసుగమూలం దరిద్రతాం ।
మూలాగ్రయోస్సమం స్థూలం శోభనేగృహాకర్తృసు ।
మధ్యపూలం మృతింస్త్రీణాం భగ్నాపీదానందాతిచ ।
కులహీన తులారోగం బలహీనామ్మృతిప్రదం.

తా. దూలముమొదట దప్పముగానుండెనేని ధనము. చివరరప్పముగానుండెనేని దరిద్రము. మొదటచివర సమముగానున్నయెడల శుభప్రదము. దూలముమధ్య దప్పమయితే స్త్రీమృతియు. భగ్నాలనగా పగలినది వంగినది రంధ్రమున్నది ఇటువంటిదిపీడయు మరియు వాస్తుశాస్త్రోక్తపకారమగు జాతికానివృక్షముల దూలములు గృహమునకు ఉపయోగించుట దుఃఖము రోగమున్నూ, బలహీనమయినదూలము మృతియునిచ్చును.

దూలములువేయు క్రమము

శ్లో. పూర్వాగ్రంయోజయేద్ధంశ ముత్తరాగ్రమథాపివా ।
దక్షిణాగ్రం పశ్చిమాగ్రం వజ్రనీయం సదాబుధైః ।

తా. దూలములు గృహమునకు వేయునపుడు తూర్పుకొనలు గాగాని, ఉత్తరగొనలుగాగాని వేయవలయును. దక్షిణ పశ్చిమములకు మొదళ్ళుండవలయును అట్లుగాక దక్షిణ పశ్చిమములకు మొదళ్ళుండవలయును, అట్లుగాక దక్షిణ పశ్చిమములకు చివళ్ళుండులాగున ఎన్నడునూ వేయకూడదు.

శ్లో. అగ్రమగ్రంతదీశాన్యాం మూలమూలంచనైఋతౌ ।

అగ్రమూలంచసంయోజ్యం మనిలానిలకోణయోః.

తా. దూలములచివర చివర ఈశాన్యమున కలవవలయును. మొదలు మొదలునైఋతిదిశను కలువవలయును. మొదటచివరలు ఆగ్నేయ వాయువ్యదిశలయందు కలువవలయును.

శ్లో. మూలేచాగ్రంతథా చాగ్రేమూలంచైవదిశక్రమాణ్ ।

వైపరీత్యస్థితేగేహే మరణంచ దర్శితాం.

తా. దూలములువగైరా దిశలయందు విపరీతముగా అనగా మొదళ్ళనుఉంచేచోట చివళ్ళను, చివళ్ళనుఉంచేదిశల మొదళ్ళను వేసి కట్టినగృహమందు మరణము, దర్శితము గలుగును.

జాతకబలిము ననుసరించి గృహయోగములు

సుఖే (అప్రయత్నముగా గృహయోగము)

శ్లో. లగ్నేశ్వరే లగ్నగతే స నాథేనయ క్షేయది గేహలాభః ।

అయత్నతస్యాచ్ఛుభ దృష్టియోగేహ్యచ్ఛే స్వమితస్వ

గృహేబలాడ్వి.

తా. జన్మలగ్నాధిపతి సప్తమాధిపతితో గూడి లగ్నముందై వనూ
యుండెనేని గృహలాభము కలుగును స్వోచ్చస్యజ్యేష్ఠా విద్రాక్షే తము
లందు పూర్వోక్తస్థితి గ్నాదిపతి బలవంతుండగును శుభగ్రహదృష్టి
యుక్తుడయ్యెనేని అది యుత్తముగా గృహలాభంబుగలుగును.

శ్లో. గేహాధి పేతే ద్రుతే గలాధ్యేషామ్యేక్షితే .ందిరలాభ
మాహుః వై శేషికాంశే పరిమోచ్చగేనాగేహేశ్వరే
మందరిలాభమాహుః

తా. మరియు లగ్నమునకు చతుర్థాధిపతి కేంద్రగతుడై బల
వంతుడై శుభగ్రహాంతే చూడబడెనేని గృహలాభముగలుగును.
మరియు చతుర్థాధిపతి పరిమోచ్చనవాంశముందు వైశేషికాంశగతు
డాయెనేని గృహలాభంబుగలుగును.

శ్లో. గృహస్థానాది సస్థాంశనాథ సంయుక్తరాశిపః |
తిదంశాధిపతౌ కేంద్రే దే గృహలాభము దీరయేత్.

తా. చతుర్థాధిపతి ఏనవాంశయందుండునో ఆ నవాంశాధిపతి
యున్న రాశ్యధిపతియుండు నవాంశాధిపతుడు రాశిచక్రమందు లగ్న
మునకు కేంద్రగతుడాయెనేని గృహలాభంబు గలుగును.

ఎవనికి చిత్రనిచిత్రమగు గృహముండును

శ్లో. భాగ్యేనేకేంద్ర భావసైగృహేనే స్వోచ్చమిత్ర |
గృహరాశిగతేభేతు స్వోచ్చేబహువిచిత్రకం.

తా. భాగ్యాధిపతి కేంద్రగతుడై, చతుర్థాధిపతి స్వోచ్చమిత్ర
స్థానముల పొందియుండి చతుర్థమందున్నగ్రహము ఉచ్చగతుడుగా

వుండగా ఘట్టి కి తిక్కనకు మిక్కిలి చివించి, తమలగు గృహము నందు నుఖం గలుగును.

ఎవనికిమేడ అంతస్తులతోను ప్రాకారాదులుగలిగిన
గృహము వుండును.

శ్లో. స్మితీయేసామ్యం యు కేహేధీశే బలాన్వితే ।
తదీశేన పూర్ణేహర్మ్య పాకారమండితం.

తా. లగ్నాత్తు స్మితీయభావము శుభగ్రహము క్తమై చతుర్థాధిపతి బలవంతుడగుచుండగా ఆ స్మితీయస్థానాధిపతియు పూర్ణబలవంతుడై యుండగా పుట్టినిజాతికునకు సాధప్రాకార విర్మితమయినట్టియు అంతస్తులతో కూడినదియు అగు గృహమువుండును.

అనాయాసముగా గృహములు, భూములు
ఎవనికి లభించును.

శ్లో. సింహాసనాంశకేవాపి శేహేశోపురాంశకే ।
మృద్వంశాదియుతేనాపి తద్గృహం సాధమండితం.

తా. చతుర్థాధిపతి సింహాసనాంశియందైననూ గోపురాంశమందైననూ పూడి మృద్వంశాదివృద్ధియు క్తమైనను సాధప్రాకారములతో నొప్పడిగృహము (మేడ) గలుగును, అనాయాసముగా సిద్ధించును.

దైవికగృహము ధర్మకర్త గలిగేయోగము

శ్లో. పారావతాంశకే శేహనాథే గుర్వీందువీక్షితే ।
గోపురాద్వంశకే వాపి దైవికం గృహమాదితేత్.

తా. చతుర్థాధిపతి పారాపతాంశమందైననూ గోపురాద్యంశ మందైననూపుండి గురుచంద్రులచే చూడబడుచుండగా జన్మించిన జాతకునకు దైవికమగు (ధర్మకర్త. దేవాలయాధికారి దేవతాప్రతిష్ఠించేయువాడు, స్వతః దేవానామముగలవాడు, దేవాలయములు గలవాడు) గృహములుగలవాడగును.

ఎవనికి విచిత్రమగు సాధప్రాకారనిర్మితగృహముండును

శ్లో. విచిత్రసాధప్రాకార మండితం గేహనూదిశేత్ |

కర్మేశసహజే గేహనాథే కేగ్ దేర్కశేపిచ.

తా. దశమాధిపతితో గృహనిర్మాణము కేంద్రవర్తియై నపుడు శనైశ్చగుడున్న కేంద్రమందుండేనేని అట్టికాలంబునపుట్టిన జాతకుడు విచిత్రమగుసాధ (మేడ) ప్రాకారనిర్మితములచే ప్రకాశించు గృహములుగలవాడగును.

అనేకగృహములు కట్టుచుండేయోగము

శ్లో. గృహస్థానేచరేలగ్నే తదీశేచరరాశిగ |

తథాతత్కారకేవాపి బహుస్థానే గృహంవదేత్.

తా. లగ్నమునకు చతుర్థస్థానము చరలగ్నమున్నూ, ఆ చతుర్థాధిపతి చరరాశిగతుడగుటయు, గృహకారకగ్రహమున్నూ చరరాశి గతుడాయెనేని అట్టికాలమందు పుట్టినజాతకుడు అనేకస్థానములందు గృహములు కట్టుచుండును. యిందు పాపగ్రహములబలముండేనేని త్రిపుటయు ఆ గృహములపై అమ్ముకొనుటయును గ్రహముల శత్రుత్వేతాదికమువల్ల ఋణములపాలగుటయు, మిత్రశత్రుత్వేతాదికము

వల్ల గృహములుకట్టేవాడగుటయు, ఉచ్చులు, తాదిగ్రహయోగ కారణములచే అనేకచోట్ల గృహములుగలవాడగుటయు ఇట్లు ఆయాగ్రహ బలాబలముల నాలోచించి చెప్పవలయును.

స్థిరముగా గృహముయందుండేయోగము

శ్లో. స్థిరేగృహే స్థిరగృహం నాధకారక యోగః ।
సప్త్యంశశుభ భాగేనాత దీశేశ్వర్యతాంవదేత్ ।

తా చతుర్థము స్థిరగృహమై గృహాధిపత్యాకరకులు స్థిరరాశి గతులైననూ లేక గృహస్థానాదిపతి వ్యవ్యంశలో శుభాంగమంశు న్ననూ జాతకునికి గృహము అమ్ముకొనేయోగముగాని, మారుచుండే యోగముగాని లేక స్థిరమగునట్టియు, ఘట్టి, దృఢముగానున్నట్టియు భవంతిగలుగును.

శుభములు గలుగుచుండే గృహయోగము

శ్లో. అర్ధవ్యయగృహేశాస్తు కేంద్రకోణాది సంయుతాః
తావద్దేహీలయం సర్వం శోభనం తత్తస్మిన్నేత్ ।

తా లగ్నాత్తుగా ద్వితీయ చతుర్థ, ద్వాదశాధిపతులు కేంద్ర కోణ స్వతే తస్మాద్భు, శుభగ్రహాదియుతులై యుండిరేని అట్టి యోగంబునపుట్టిన జాతకునకు ఎప్పుడూనూ శుభములు, శోభనములు, కుటుంబవృద్ధియు, ధనధాన్యాభివృద్ధియు గలుగునట్టిగృహముగలవాడగును.

ఎట్టిజాతకునకు మేడలయందు నివాసము

నూ. చా. రేచంద్రశేఖర దృగ్గోగ్రతాసాదః.

తా. కారకాంశకు నాల్గవస్థానమందు చంద్రుడు కులదృష్టిగాని సంబంధముగాని గలిగినట్టి కాలమునందు పుట్టినజాతకుడు మేడలయందు నివాసముండు యోగముండును చంద్రసిలాస్థితములగు మేడలువలె రాగలుగును.

సూ. ఉచ్చగ్రహేషి.

తా. కారకాంశకు చతుర్థస్థానమందు ఏగహయిత్రమునను ఉచ్చస్థితియందున్న యెడల ఎత్తైన అశ్వ అంతిస్థులతో కూడిన సాధముండును.

రాత్లతోనిర్మించిన గృహముండే యోగము

సూ. రాహు శనిభ్యాం శిలాగృహం.

తా. (కారకాంశ) కు ఆశ్రయకారకుడున్న నవాంశరాశి చతుర్థస్థానమందు శనిగాని రాహువుగాని యుండినయెడల శిలానిర్మితమగు రాళ్ళచే నిర్మించినట్టి గృహముగలుగును. లగ్నమునకుగాని ఆరూఢలగ్నమునకుగాని నీపై యోగము అనుసరించును.

ఎట్టిజాతకునకు ఇటుకలచే నిర్మింపబడిన గృహముండును

సూ. కుజకేతుభ్యా మైవకం.

తా. కారకాంశ ఆశ్రయకారకుడున్న నవాంశరాశి చతుర్థస్థానమందు కుజుడుగాని, కేతువుగాని వున్నయెడల ఇటుకలచే నిర్మింపబడిన గృహముగలవాడగును. ఈ ప్రకారము జన్మలగ్న ఆరూఢలగ్నముల కున్నా తెలియదగినది.

ఎట్టిజాతకునకు ప్రమానుచేనిర్మింపబడినగృహముండును

సూ. గురుణా దారివం.

తా ఆస్తికారకుడున్న నవాంశరాశి (కారకాంశ) కు చతుర్థ స్థానమందు గురుడున్న యెడల ప్రమానుచే నిర్మింపబడిన వెంగలగృహముండును బస్మలగ్న ఆరూఢలగ్నములబట్టియు ఇట్లే తెలియవలెను. (అయితే కారకాంశకు బస్మలగ్న ఆరూఢలగ్నములకున్నా అదే ప్రకారము తెలియ. లో గొప్పసామాన్యతేడాలుగా చెప్పవలయును. ఎట్లనగా కారకాంశలగ్నమునకే పై చెప్పిన పకారం గ్రహములున్న యెడల ఉత్కిప్తమునుకట్టి గృహములున్నా బస్మలగ్న ఆరూఢలగ్నములబట్టి చెప్పనా సినప్పుడు సామాన్యమగు గృహములుగాను ఎచవలయును. మరియు ఈ ఉత్కిప్త సామాన్యగృహములవిషయము అందు అనగా పైన పేర్కొనబడిన గ్రహముల క్రూరసామ్య ఉచ్చస్యత్రైత మిత్ర శత్రుసమత్వే తాది తేడాలను అనుసరించుచుకూడా బాగుగా యోచించి దేశకాలానుసారముకూడా చెప్పవలసియుండును.

ఎట్టిజాతకుడు పూరిండ్లయందే కాపురముచేయును

సూ తార్కరణ

తా. 1 ఆస్తికారకుడున్న నవాంశరాశి (కారకాంశ) కు చతుర్థ స్థానమందు రవియున్న యెడలగాని బస్మలగ్న లేక ఆరూఢలగ్నములకు చతుర్థస్థానమందు రవియున్నటువంటిగాని లగ్నజాగికుడుతాలూకు పూరిండ్లయందే కాపురముచేయును. 2 బస్మలగ్నమునకు చతుర్థమందు క్షీణచంద్రుడుగాని పాపయుక్తబుధుడుగానియున్నను లేక 3 చతుర్థాధిపతి 4 6 8 స్థానములయందున్ననూ పైయోగము (ఎట్టిజాతకుడు మట్టిచే

నిర్మింపబడిన గృహమంగు కాపురముచేయు) బన్మలగ్నలేః ఆరూఢ
లగ్నములకు చతుర్థాస్థానమందు కూడుగాఁ, కేతువుగానియుండి
వారు సామాన్యబలవంతులైనపుడు అట్టికాలమందు వుట్టినజాతికునకు
మట్టిగోడలతో నిర్మించిన గృహమందే కాపురముచేయుయోగము.

సోదరుని యింటియందే యోగము

శ్లో. భాత్పితృకారకం గు క భాత్పితృనాథే వీక్ష్యేత్ ।

క్షేత్రేదీశ్వరువాపి । భాస్మాక్షేత్రం విర్దిశేత్ ।

తా. చతుర్థాధిపతిగాని చతుర్థముగాని భాస్మాకారకస్థానాధి
పతులచే కూడియుండుట నో చూడబడియుండుట మిత్రత్విమాకలిగి
యుండుటంబట్టియు సహోగ గృహమందు కాపురము చేయుట
తటస్థించును.

శ్లో. క్షేత్రేతేశ్వరం క్షేత్రవాంశం దే కగ్నస్థితే కేంద్రసమన్వితేవా ।

భామాన్వితే భామదృశాసమేతే భాతుర్ధనక్షేత్రమదాహరంతి

తా. లగ్నమునకు చతుర్థాధిపతి ఏ నవాంశయందుండునో
ఆనవాంశరాశ్యధిపతి బన్మలగ్నమునకు దశమందున్ననూ లేక కేంద్ర
గతుడైన్ని యంగారకునితో కూడియున్ననూ, చూడబడుచున్ననూ
జాతకునకు సోదరగృహమందు సోదరధనాదులచే జీవించును.

స్వతశ్చక్రివల్ల గృహసంపాదన

శ్లో. లగ్నేశ్వరేక్షేత్రగతే బలాధ్యేలగ్నేబలిషే సతిగేహనాథే ॥

శుభగ్రహైర్బుధ్వి సమన్వితేవా క్షేత్రంస్వకీయేన బలేనయాతి

తా. జ్వాలగ్నాధిని బలవంతుడై చతుర్దశుండున్నవాడై మరియు చతుర్థాధిపతి బలవంతుడై లగ్నమందు డి శుభగ్రహసంబంధస్థితి గలిగియుండెనేని అట్టికాలమునందుపుష్కనజాతకుడు స్వకీయ ప్రయోజకత్వమువల్ల గృహము, భూమివగైగా సంపాదించుకొనును.

కళత్రరీత్యా గృహాలబ్ధి

శ్లో. కళత్రకారకే క్షేత్రేదీక్షేనా కళత్రాశ్చ ।

తదీశయోర్తథా మైత్రీకళత్రక్షేత్ర మాదిశేత్.

తా. కళత్రకారకుడు చతుర్దశుండుడగానైనను చతుర్థాధిపతి కళత్రస్థానమందును మరియు మరియు చతుర్థకళత్రస్థానానా పశులకు మిత్రత్వము కలిగియున్నయెడల భార్యసంబంధమంగు గృహభూమ్యాదులు లభించును.

జ్ఞాతి లేక శత్రురూపమగు గృహాలబ్ధి

శ్లో. వృషేశ్వరేక్షేత్రగతే బలాధ్యేశ్రతోస్సగా శాతులరాముపైతి పారావతాంశేస్యగృహేబలాధ్యేక్షేత్రేశ్వరేణాపి సమాగతేవా

తా. లగ్నమునకు వృషాధిపతి బలవంతుడగుచు చతుర్థస్థానమందున్నయెడల శత్రువుల (పట్టుదలగా ఇతిర్ల) గృహములుగాని జ్ఞాతి సంబంధముగాని గృహక్షేత్రాదులు లభించును. మరియు వృషాధిపతి స్వక్షేత్రమందు బలయుతుడై పారావతాంశాది యోగస్థితుడై చతుర్థాధిపతితో గూడియున్ననూ పైవిధముగాలభించును. అయిన ఇచ్చట పైరెండువిధములగు యోగములకున్నూ వృషాధిపతికంటె లగ్నాధిపతి బలవంతుడై యుండవలెను. అట్లు లేకుండనేని వ్యత్యాస ఫలము గలుగును.

గృహదులుగలిగే వయస్సు నిర్ధారణ

శ్లో. డ్యే తాపశ్చైవ శుభేన వాప్రగహణా మపహరకాలే ।
స్థా చ్యుతింగేహ వినాశమేతి నిచాస్తగానామ పహరకాలే.

తా. చతుర్థభావాధిపతి పాపగహమై వానిదశయందు పాప గ్రహములయొక్క అంతఃకాలములయందు నీచస్వస్థి స్థితి తత్వములంబూనిన విదశకాలములందు స్థావరభంశము గృహనాశనము పొందుదును. పై పహరమ శుభగ్రహముల దశాంతదశకాలములు గలిగినకాలమునందు గృహదిలబ్ధి గలుగును. ఈ పహరము జాతికులకు గృహదులుపోవునట్టిగాని సర్వపాపముగనుట్టిగాని వయస్సువగైరాలు దశాంతదశకాలదుల కూడికలనుబట్టి నిర్ధారణచేయవలయును.

గృహనాశన మయ్యే యోగము

శ్లో. గేహాధిపినాశగో యదిస్యాత్పవేక్షి తిస్తద్గృహనాశమా
త్రం గేహేశసంయుక్త నవాంశనాథో నాశస్థిన్యాద్యదిగేహ
నాశం.

తా. గృహాధిపతి (చతుర్థాంతి) అష్టమభావగతుడై పాపగ్రహములచే చూడబడుచుండెనేని జాతికులకు గృహనాశనము గలుగును. మరియు చతుర్థాధిపతియున్న నవాంశరాశ్యధిపతి జన్మలగ్నమునకు అష్టమమందున్ననూ గృహనాశనముపొందును. అనగా ఇల్లులేనివాడు పోగొట్టుకొనునట్టివాడు.

ఎన్నిగృహములవరకూ సంపాదించువాడగును

శ్లో. మారభార రసికేతికంగతే వేత్తనేతరిగృహాను పస్థితిః.

నడకవేశుభ భిన్నశ్చతుష్టయాది స్థితేఖచర సంఖ్యయాగృహాః,

తా. చతుర్థాధిపతి క్షుద్ధస్థానమును పొందెనేని గృహమే
వృండదు. మరియు చతుర్థాధిపతి శుభ గ్రహముతోడై కేగి దక్షిణము
లందుండెనేని ఎందరు శుభ గ్రహములతోగాని రవ్యాదిఎన్నవగ్రహ
సంఖ్యవగైరా ననుసరించిగాని ఇన్నిగృహముల సంపాదించునని నిర్ధా
రణ చేయవలయును.

అన్నిగృహములు పోగొట్టుకొనును

శ్లో. అర్ధవ్యయగృహే శైవ్యైవంతుః పాపినో గ్రహః ।

యవద్దపాపినా శస్తాన్మచ్చుభ దృష్టానదోషభాక్.

తా. జన్మలగ్నమునకు ద్వితీయ, ద్వాదశ చతుర్థాధిపతులతో
ఎన్ని పాప గ్రహములు కూడియుండునో లేక రవ్యాది గ్రహసంఖ్య ననుస
రించగాని యోచించి అన్నిగృహములు పోగొట్టుకొనునని చెప్పవలెను
ఇది ట్రైయోగమునకు శుభ గ్రహ దృష్టియనీ సంబంధముగలిగినచో
దోషములేదు

శ్లో. అర్ధవ్యయగృహేశాస్తు కేగి దక్షిణాది సంయతాః ।

తావన్తేహాలయం సర్వం శోభనం త్ర నిర్దిశేత్.

తా. లగ్నమానకు ద్వితీయ, ద్వాదశ, చతుర్థాధిపతులు కేంద్ర
క్షిణాది స్థానస్థితులై యుండెనేని వానిగృహములు పోగొట్టుకొనునట్టి
యోగముమాత్రము తిప్పను అని చెప్పవలెను.

ఇట్లు అమ్ముకొనునట్టి యోగము

శ్లో. త్సే తేశ్వరేపాపయులేధనస్థే నీచారిభక్షేత్ర వినాశమేతి ।

స్వాచ్చస్థితేతద్భవనేశ్వరేతు పాపాన్విలేవిక్రయమేతిధూమేః

తా. జన్మలగ్నమునకు చతుర్థాధిపతి పాపయుక్తుడై ధనస్థానమందు నీచశతృభావస్థితుడగుచువుండెనేని గృహమా ఋణములపాలవును. మరియు ఆ చతుర్థాధిపతి స్వోచ్ఛస్థాస్థితుడై పాపగ్రహయుక్తుడాయెనేని జాతకుడు తన గృహమాను (లాభహాకొరకు) అమ్మానా.

ఇల్లు తనఖాపెట్టుట అన్యైకాంతము చేయుట

శ్లో. ఆజ్ఞాత్వయాత్ క్షేత్రవినాశమానముః క్షేత్రశ్రేష్ఠేతగతేనసాపే
కృరాంశకేమృత్యుయామాదిభాగేక క్షేత్రశ్రేణాపియుతేతదైవ

తా. జన్మలగ్నమునకు దశమాధిపతి పాపగ్రహయుక్తుడై పాపగ్రహనవాంశమందుండి మృత్యు, యమాది, వ్యవ్వంశగతుడగుచు చతుర్థస్థానమందున్నవాడాయెనేని జాతకుని గృహభూమ్యాదులయందు తన ఆజ్ఞచెల్లదు, ప్రైపకారము చతుర్థాధిపతియుండెనేనిగాని లేక ఆ దశమాధిపతితో చతుర్థాధిపతి కూడివున్ననూ తన గృహభూమ్యాదులను కొన్ని నిబంధనలవల్ల తనస్వాధీనతలెప్పి ఇతరుల స్వాధీనముంజేయుట తటస్థించును. (అన్యైకాంతము, తనఖావంటివి)

కోర్టు వేలము

శ్లో. రాజ్యేతత్కారక భూమినాథే కృరాంశకేవాత్సవరోహంభాగే ।
నాశస్థితేమృత్యుయామాదిభాగే రాజాజ్ఞయా నాశముపైతిగేహం

తా. లగ్నమునకు దశమస్థానాధిప, రాజ్యకారక, చతుర్థాధిపతులు, కృరనవాంశలయందుండి తామున్నభావమునందు ఉత్తరార్థము (అవరోహ) లోవున్నవారై, అప్రమస్థానమందు మృత్యు,

యమాది, గవ్యంశము :దుండేని అట్టుకాలమును పుట్టిన జాతకుని
గృహభూమ్యాదులు రాజాజ్ఞ చేసి (కోర్టువేలము) నాశనము పొందును

గృహము తగులబడిన యోగము

సూ. కుజస్కాశదృష్టి గృహదాహకోఽగ్నిదోవా॥

తా. కారకాంశముందు రవిరాశువులుండి వారు అంగారకునిచే
చూడబడుచుండగా బుట్టిన జాతకునిగృహము అగ్నివల్ల తగులబడ
గలదు.

మండలేశా నయనమ్

సూ. శుక్రదృష్టిర్న దాహః.

తా. కారవాంశయంగు రవిరాశువులుండి శుక్రచే చూడ
బడుచుండేరేని గృహముఎప్పుడునూ అగ్నివల్ల నష్టముకాదు.

సూ. గురుదృష్టిస్త్యా సమోపగృహోత్థ్.

తా. కారకాంశయంగు రవిరాశువులుండి శుక్రదృష్టి లేక
గురుదృష్టిమాత్రము గలిగినట్టికాలమున పుట్టినవానిల్లు, తన గృహము
మాత్రము తగులబడదుగాని తనయింటి సమీపముననున్న ఇతరఇండ్ల
వరకు అగ్నిభయము రావచ్చును. కుజనిదృష్టిమాత్రమునకే స్వగృహ
దగ్ధయోగము.

N. B. జాతకముననుసరించి చెప్పబడిన ఈ పై యోగములన్నియూ
సరియగు ప్రశ్నకాలలగ్నముల ననుసరించికూడా చెప్పవచ్చును.
(ప్రశ్నోజాతక తుల్య ఏవనభవేద్యేదో) అనుటవల్ల ఫలములు సరి
పడును,

మండవేశానయనమ్

శ్లో. స్వామిహస్తప్రసాదేనదీగ్ధ విస్తారసంయుగం ।
 ద్విగుణం బాష్పభిక్ష్వ కం మండలాధిపత్యతే ।
 ఇన్ద్రోవిష్ణుర్మమోనాయః కుచేరోధూర్జ్జటిస్తథా ।
 విధాతావిఘ్నరాజశ్చనుండలేశాః ప్రకీర్తితాః॥
 ఇంద్రసౌఖ్య యశోవిష్ణుర్మమోదుఃఖం నిరంతరం ।
 వాయురుత్పాతనంచైవ కుచేరోధనదస్తథా ।
 ధూర్జ్జటిః కలహానీత్యం ధాతాసౌఖ్యం ప్రవృద్ధిదం ।
 సర్వసిద్ధిర్నాథీశః ఫలముక్తం విచక్షణైః॥

తా. యజమాని నాస్తమునే పొడిచు వెడలుపు కలిపిరెట్టింది
 ఎనిమిదిచే భాగించగా మిగిలి శేషమువల్ల మండలాధిపతుల వచ్చు
 దురు. ఎట్లనగా 1 శేషము ఇంద్రుడు 2 విష్ణు. 3 యముడు, 4 వా
 యువు. 5 కుచేరుడు. 6 ధూర్జ్జటి. 7 విధాత 8 విఘ్నరాజ. వీర్ల ఫలములు
 1 ఇంద్రుడు సౌఖ్యమును. 2 విష్ణుకీర్తియు 3 యముడు దుఃఖము.
 4 వాయువుత్పాతనము. 5 కుచేరుడు ధనము 6 ధూర్జ్జటి కలహము.
 7 ధాత సౌఖ్యము. 8 విఘ్నరాజ సర్వసిద్ధియునిచ్చును.

అజిరానయనము

శ్లో. దీర్ఘ విస్తార సంఖ్యైశ్చ చంద్రేణగుణితేతథా ।
 నవభిస్తుహరేద్భాగం శేషమాజరముచ్యతే ।
 ధాతావిచక్షణోభీదుః కలహాన్మృపదానవా ।
 క్షీబక్సేర్పరోధ నీచేతినామతుల్యం ఫలస్మృతం.

తా. పొడవు వెడలి ఎత్తులి 1 చే నుండి 9 చే భాగించగా శేషము 1 ధాన్య, 2 నిచక్షణ, 3 బీజ, 4 కలహ, 5 నృప, 6 దానవ, 7 క్షీబ, 8 చోర, 9 ధన ఇట్లు సోమ్యుడఫలములయొక్క నామాను సారఫలములను గ్రహించవలెను. ఈ పై రెండువిషయములుగూ తియారు కాబడిన గృహంవిషయము తెలియదగ్గవి.

గృహసావం (నీళ్లకుండు)

శ్లో. ధనంధ్యామీశాన్య నాయవ్యకోణ తేధాచోత్తరచోత్తమం
మంగలగన్ధాత్ స్పృణానూలయేవారి సంచారణార్థం బిలా
కర్తుమాశుక్చ రాదేవబృందాః

తా. గృహస్థులు, నీళ్ళవాడుకకుండు ఈశాన్యమున త్రవ్వించిన ధనమన్నా, వాయున్యమున ధాన్యమున్ను, ఉత్తరమున ఉత్తమమును మంగళప్రదమనూ సిచ్చును.

ఆటస్థలము (పేగొండు) క్షీడాస్థలం

శ్లో. వామేభాగేదక్షిణా వాపుపాణాం | తేధాకార్వావాటికా క్షీడ
నార్థం ఏకద్వితిదండసంఖ్యాశతంప్యాత్ మధ్యేధారామండనే
తోయయన్త్రైః.

తా. రాజులు, ఉద్యోగస్థులు, విద్యార్థులువగైరా ఆటస్థలము (పేగొండు) నిర్మించునపుడు తమ గృహాదినమీపమందైతే (బిడ్డిలగు లకున్నగాని) కుడివైపున లేక ఎడమవైపున తమ ఇష్టముననుసరించి పూర్వదండములు, రెండువందలదండములు, మూడువందలదండములుగా పుండులాగున (ఈలోడగ చిల్లరగా ఉండకూడదు) క్షీడాస్థల

మును మధ్యసీటియం త్రాధిమంశమపాకగ్నాదులతో నిర్మింపవలయును
(దండమనగా 12 అక్షగులు లేక 4 గజములు)

మూలమట్టం సరిపుచ్చే పద్ధతి

శ్లో. ద్విఘ్నాయామిమితం ద్విపాశమజరశ్చాతం విధాయాంశయే
త్రాత్రాయ మాంఘ్రిమితేచ విస్తృతదవేతౌ కర్షకోణాభిధౌ ।
పాశౌక్షేత విగామశగకుః హితౌ కృత్వాద్యమాకర్షయే ।
తోక్షేశంకురీతీ తయోవినిమగ్నాద్ర జ్వస్తయోశ్చపరే.

తా. మూలమట్టం సరిపుచ్చుట ఎట్లునగా? స్థలంయొక్క
ఆచివరను ఈచివరను రెండుకొయ్యలనుపాతి వక్రతాడును ఈపొడవు
నకు రెట్టింపుగావుండలాగునచేసి ఆత్రాడుమొత్తమును 8 భాగము
లుగా గుర్తులుంచి ఈత్రాడును రెండుచివర్లను ముందువేసివున్న రెం
డుకొయ్యలకు తగిలించవలెను (అనగా స్థలంయొక్కపొడవుకు రెట్టింపు
గలత్రాడును రెండుకొనలను రెండువైపుల తగిలించివుంచవలెననుట)
8వంతులుగా గుర్తులుంచిన యీ త్రాటియొక్క మూడవవంతును అనగా
అయిడవంతుల మిగులుచోట గుట్టునుపట్టుకుని త్రాటినిసరిగాలాగిన ఎక్క
డకువచ్చునో అచ్చట వక్ర 3వ కొయ్యను పాతవలెను. ఇచ్చేపకారం
రెండవవైపుననున్నా (అనగా త్రాటియొక్క 3వ చివరనుంచి 8వం
తులు 5 వంతులు మధ్యగుర్తు దగ్గరపట్టుకుని త్రాటిని సాగలాగిన
ఎచ్చటకువచ్చునో అచ్చట వేరొక 4వ కొయ్యను పాతగా ఇప్పుడు
నాల్గువైపుల నాల్గుకొయ్యలు మూలమట్టమునకు సరిగా సరిపడివుండును
ఈ పద్ధతిపకారం మూలమట్టం అవసరంలేకుండగా లోగిలివగైరా
స్థానులయొక్క మట్టం చేసుకొనవచ్చును.

గృహార్పణము

శ్లో. తేతస్యా కదటాచైవం । కమాత్త పయిశాధితి ।
 పూర్వాది దిక్షు వాప్తాహమధిపాన్యుః క్రమాత్తతః ।
 క వర్గం, వాగ్మహే యాజ్ఞ్యంఽవర్గం దక్షిణేతథా ।
 ఽవర్గం శ్చిమేక్షే యంశవర్గం చోత్తరేతథా ;
 విదగర్వర్తన గాణాంతవర్గ శుద్ధిర్విధీయతే ।
 అకయోః పశ్చిమముఖంచటయో రుత్తరంతథా ।
 క్రమా తపయశౌ పూర్వేక్షిణేచ యథాక్రమం ।
 విదిగర్వణాణాంచ ద్వారనిర్ణయ మిరిలేం.

తా అ క చ ట య శ అను 3 వర్గులూ తూర్పు మొన
 లగు 3 దిక్కులకు అధిపతులుగా ఎరుంగవలయును. మనుష్యులకున్నా
 పేరుయొక్క ప్రథమాక్షరము ననుసరించి ఏవర్గఅయినదియు ఆ వర్గ
 ఏ దిక్కునకు అర్చణానునునదియు ఎరుంగవలయును. మరియు పైవర్గ
 ములలోని దిక్కునకు తమవర్గ వచ్చినదగుచుండగా యే దిశగృహము
 తమకు అర్చణానునునదియూ ఎట్లనగా? క అను ఆగ్నేయదిక్కున
 ఉన్న వర్గును తూర్పుగృహముగాయెంచి ఈ అ క వర్గులగలవార్కి
 పశ్చిమసింహద్వారముగలిగినట్టి తూర్పుగృహము అర్చణానునియు, ట
 అను నైఋతిదిశనున్నవర్గును దక్షిణగృహముగాయెంచి చ, ట వర్గుల
 వానికి ఉత్తరసింహద్వారముగల దక్షిణపుటిల్లు అర్చణానునియు, ప
 అను వాయువ్యదిశను పునవర్గువార్కి పశ్చిమగృహముగాయెంచి,
 త, ప, వర్గులవార్కి తూర్పుసింహద్వారముగలిగిన పడమరగృహము
 అర్చణానుగానున్నా, శ అను ఈశాన్యదిక్కునవున్న వర్గువారికి ఉత్తర
 గృహముగాయెంచి, య, శ వర్గులవారికి దక్షిణసింహద్వారముగల
 ఉత్తరగృహము అర్చణానుగానున్నా ఇట్లు వర్గశుద్ధిచేసి ప్రాగాదిగృహ

నిర్ణయము నున్న గృహస్థులు గానూ గృహముఖనిర్ణయమునూ మయ బ్రహ్మచే చెప్పబడినది.

వర్ణులు	చాగాది గృహములు	సింహద్వారములు
అ, క వర్ణులవారికి	తూర్పు గృహము	పశ్చిమ ద్వారము
చ, ట వర్ణులవారికి	దక్షిణ గృహము	ఉత్తర ద్వారము
తీ, ప వర్ణులవారికి	పశ్చిమ గృహము	తూర్పు ద్వారము
య, శ వర్ణులవారికి	ఉత్తర గృహము	దక్షిణ ద్వారము

గ్రామదిగర్వణము

శ్లో. గోసింహనక్షమిధునం నివసెన్నమధ్యే గ్రామస్వపూర్వకకు
భోళిర్భుసాంగనాశ్చ కర్కోధనుస్తలభ మేషఘటాశ్చతద్వ
ద్వర్గాస్యపంచమ పరాబలినః స్యురైర్దాహః

తా. వృషభము, సింహము, మకరము రాక్షసలవారు గ్రామ మధ్యమున నివాసముచేయకూడదు గ్రామముయొక్క తూర్పుదిశను పృథ్వికరాసివారు ఆగ్నేయమున మీనరాశివారును, దక్షిణమున కన్యా రాశిగలవారును, నైఋతిని కర్కాటరాశివారును, పశ్చిమమున ధనూ రాశివారును, వాయువ్యమున తులారాశివారును, ఉత్తరమున మేష రాశివారును, ఈశాన్యమున కుంభరాశివారును నివాసముచేయుట అర్హముకాదు. మరియు అకచటాది అప్రదిక్కులయందున్న వర్ణులలో స్వవర్ణకు పంచమవర్ణ శతృస్థానముగాన అట్టి శతృవర్ణదిశయగు స్వవర్ణ నకు పంచమవర్ణదిశనున్న నివాసమునకు అర్హముకాదు.

గ్రామాత్మణము

శ్లో. గ్రామచక్రం సరాకారం సర్వావయవ సంయుతం ।
జన్మనక్షత్రమారభ్య గ్రామ యోగంతం గణనమ్ ॥

మస్తకే పంచలాభాయ ముఖే తిసి ధనక్షయః ।
 కుక్షోపంచధనః ధాన్యం పూర్వదేస్త్రి మృతిశ్శవేత్ ॥
 పృష్ఠేచైకంభయగ పీడాశాశాచత్వారి సంపదః ।
 గుహ్యేచైకం మానహానిహస్తై చైకంశుక్రంధనం ।
 వామేచైకంశరేణాగ్రా చక్రం నరాకృతిః ।

తా. గ్రామార్హణ చూడేదిధమెట్లనగా మనుష్యుని ఆకారముగా సర్వావస్థలలో కూడిన ఆకృతిని చక్రముగాయెంచి తమ నామనక్షత్రముల గ్రాహణమునకు తమువరకూ శక్తిచగ వచ్చిన సంఖ్య యె. య. ఈ విధివిధముగా ఫలముల నెరుగునది ఎట్లనగా? మహాశ్యకాలముగానున్న చక్రశిరస్సున 5 నక్షత్రములవరకు లాభమున్న పరిమాణమందు 3 నక్షత్రములవరకూ ధనక్షయమున్నా అట్లే షీయందు 5 నక్షత్రములు ధాన్యమున్నూ, పాదములందు 5 నక్షత్రములు స్త్రీమృతియు వృష్టమందు నక్షత్రము భయము, పీడలుగూ, నాభియందు 4 నక్షత్రములు సంపదయున్నూ గుప్తప్రదేశమందు 1 నక్షత్రము మానహానియు, కుడిహస్తమున 1 న॥ రోదనమున్నూ, ఎడమహస్తమున 1 న॥ భేదమునున్నూ ఫలములనెరింగి అర్హణాదులు గ్రహించవలెను. (శాస్త్ర)వాడుక ననుసరించి జన్మనక్షత్రమ (రభ్య) అని శ్లోకములో వుండివున్ననూ అర్హణవిషయములో ధర్మశాస్త్రప్రకారము నామనక్షత్రమునే అనుసరించి అర్హణాదులు గ్రహించవలెను.

గృహనిర్మాపణ

శ్లో. దీర్ఘవిస్తారసంఖ్యైశ్చాప్త భిర్గుణితే తథా ॥
 సవభిస్తుహరేద్భాగం శేషాంశే ఫలమాదిశేత్ ।

తిస్కరభోగ విచక్షణదాతా స్పృహతినవుంసకౌ ।

ధనాధ్యక్ష దర్శితకృతయదో నవమస్తథా.

తా. నిరూపణచేయదగ్గ గృహావరణయొక్క మొత్తపు పొడవు వెడల్పునున్నాకలిపి ఎనిమిదిచే గుణించి తొమ్మిదిచే భాగించగా వచ్చు శేషసంఖ్యవలన ఫలములు ఎట్లనగా 1 తిస్కర, 2 భోగ, 3 విచక్షణ, 4 దాతా, 5 స్పృహ, 6 నవుంసక, 7 ధనాధ్యక్ష, 8 దర్శితము, 9 భయదము ఇట్లైరుంగవలయును.

సంపూర్ణము.

పూర్వాయుద్ధాయ వాస్తవదకముల జంత్రి

పదక	ధన	దణ	వార	తిధి	నక్ష	అయ	అయుః	అంశ	దిక్స్థితి	యోగ	కర్మ
7	8	5	7	12	2	7	63	6	7	1	7
8	4	8	2	18	10	8	72	3	8	5	6
9	12	3	4	24	18	1	81	9	1	3	3
10	8	6	6	30	26	2	90	6	2	3	1
11	4	1	1	6	7	3	99	3	3	17	6
12	12	4	3	12	15	4	110	9	4	21	4
13	8	7	5	18	23	5	117	6	5	25	2
21	4	7	7	6	6	5	69	9	5	3	7
22	12	2	2	12	14	6	78	6	6	7	5
23	8	5	4	18	22	7	87	3	7	11	3
24	12	8	6	24	3	8	96	9	8	15	1
25	8	3	1	30	11	1	105	6	1	19	6
26	4	6	3	6	19	2	114	3	2	23	4
34	12	6	5	12	2	2	66	6	2	1	2
35	8	1	3	30	10	3	75	3	3	5	7
36	12	4	2	6	18	4	84	9	4	9	5
37	8	7	4	12	26	5	93	6	5	13	3
38	4	2	6	18	7	6	102	3	6	17	1
39	12	5	1	4	15	7	111	9	7	21	6
40	8	8	3	30	23	8	120	6	8	25	4
47	4	5	3	2	5	7	63	3	7	26	4
48	12	8	5	18	6	8	72	9	8	3	2
49	8	3	7	24	14	1	81	6	1	7	7
50	4	6	2	30	22	2	90	3	2	11	5
51	12	1	4	6	3	3	99	9	3	15	3
52	8	4	6	12	11	4	108	6	4	19	1
53	4	7	1	18	19	5	117	3	5	23	6
61	8	7	3	6	2	5	69	6	5	1	4
62	4	2	5	12	10	6	78	3	6	5	2
63	12	5	7	18	18	7	87	9	7	9	3
64	8	8	2	24	26	8	96	6	8	12	5

పదక	ధన	రూ	వారి	శిధి	సత్తు	అయ	అయ్యు	అంశ	దిక్పతి	యోగ	కరణ
65	4	3	4	50	7	1	105	3	1	17	3
66	12	6	6	6	15	2	114	9	2	21	1
7	4	6	1	54	25	2	66	3	9	26	6
76	19	1	3	30	6	3	75	9	3	3	4
76	8	4	5	6	14	4	84	6	4	7	4
77	4	7	7	19	22	6	93	3	5	11	7
78	12	2	3	18	3	6	102	9	6	15	5
79	8	5	4	54	11	7	111	6	7	19	3
80	4	8	6	10	19	8	120	3	8	23	1
87	12	6	6	12	21	7	63	9	7	24	1
88	8	8	1	18	2	8	72	6	8	1	6
89	4	3	3	24	10	1	81	3	1	5	4
90	12	6	5	10	18	2	90	9	2	9	2
91	8	1	7	6	26	3	99	6	3	18	7
92	4	4	2	12	7	4	108	3	4	17	5
93	12	7	4	18	15	5	117	9	5	21	3
101	4	7	6	6	25	5	69	3	5	26	1
102	12	2	1	12	6	6	78	9	6	3	6
103	8	5	3	18	14	7	87	6	7	7	4
104	4	8	5	24	22	8	96	3	8	11	2
105	12	3	7	10	3	1	105	9	1	15	5
106	8	6	2	6	11	2	114	6	2	19	5
114	12	6	4	24	21	2	66	9	2	24	3
115	8	1	6	50	2	3	75	6	3	1	1
116	4	4	1	6	10	4	84	3	4	5	6
117	12	7	3	12	18	5	93	9	5	9	4
118	8	2	5	18	26	6	102	9	6	13	2
119	4	5	7	24	7	7	111	3	7	17	7
120	12	8	2	10	15	8	120	9	8	21	5
127	8	5	2	12	17	7	63	6	7	22	5
128	4	8	4	18	15	8	72	3	8	26	3
129	12	3	6	24	6	1	81	9	1	3	1
130	8	6	1	50	14	2	90	6	2	7	6
131	4	1	3	6	22	3	99	3	3	11	4
132	12	4	5	12	3	4	108	9	4	15	2

పదక	ధన	రూప	వార	తీధి	నక్ష	ఆయ	అయము	అంశ	నిక్షప్తి	యోగ	కరణ
133	8	7	7	18	11	5	117	6	5	19	7
141	12	7	2	6	21	5	69	9	5	24	5
142	8	2	4	12	2	6	78	6	6	1	3
143	4	5	6	18	10	7	87	3	7	5	1
144	12	8	1	24	18	8	96	9	8	9	6
145	8	3	3	30	26	1	105	6	1	18	4
146	4	6	5	6	7	2	114	3	2	17	2
154	8	6	7	24	17	2	66	6	2	22	7
155	4	1	2	30	25	3	75	3	3	26	5
156	12	4	4	6	6	4	84	9	4	3	3
157	8	7	6	12	14	5	93	6	5	7	1
158	4	2	1	18	22	6	102	3	6	18	6
159	12	5	3	24	3	7	111	9	7	15	4
167	4	5	5	12	13	7	63	3	7	20	2
168	12	8	7	18	21	8	62	9	8	24	7
169	8	3	2	24	2	1	81	6	1	1	5
170	4	6	4	39	10	2	90	3	2	5	3
171	12	1	6	6	18	3	99	9	3	9	1
172	8	4	1	12	26	4	108	6	4	13	6
173	4	7	3	18	7	5	117	3	5	17	4
181	8	7	5	6	17	5	69	6	5	22	2
182	4	2	7	12	25	6	78	3	6	26	7
183	12	5	2	18	6	7	87	9	7	3	5
184	8	8	4	24	14	8	93	6	8	7	3
185	4	3	6	30	22	1	105	3	1	11	1
186	12	6	1	6	3	2	114	9	2	15	6
195	12	1	5	30	21	3	75	9	3	24	2
196	8	4	7	6	2	4	84	6	4	1	7
197	4	7	2	12	10	5	93	3	5	5	5
198	12	2	4	18	19	6	102	9	6	9	2
208	8	8	3	18	17	8	72	6	8	22	4
209	4	3	5	24	25	1	81	3	1	26	3
210	12	6	7	30	6	2	90	9	2	3	7
211	8	1	2	6	14	3	93	6	3	7	5
212	4	4	4	12	22	4	108	3	4	11	3

పదక	ధన	రుణ	వార	తిధి	నక్ష	అయ	అయుః	అంశ	దిక్పతి	యోగ	కంఠ
213	12	7	6	18	3	5	117	9	5	15	1
223	8	5	5	18	2	7	97	6	7	1	4
224	4	8	7	24	10	8	96	2	8	5	1
225	12	3	2	30	18	1	107		1	9	7
226	8	6	4	6	26	2	111	6	2	13	5
235	8	1	1	30	17	3	75	6	2	22	1
236	4	4	3	6	25	4	81	3	4	26	6
237	12	7	5	12	6	5	93	9	5	3	4
238	8	2	7	18	14	6	102	6	6	7	2
239	4	5	2	24	22	7	117	3	7	11	7
240	12	8	5	30	3	8	150	9	8	15	5

గణం 13	వార, అయ,	ధన	తిధి,	రుణ	అంగు	వార, అయ,	ధన	తిధి,	రుణ
36 అంగు	వయో,	నక్షత్ర	అంశ	ము	అంగు	వయో,	నక్షత్ర	అంశ	ము
లములు	దిక్పతులకు	ములకు		నకు	లు	దిక్పతులకు	ములకు		నకు
	గ. అం					గ. అం			
1	0_9	0_8	0_6	0_3	19	4_27	4_8	3_6	1_21
2	0_18	0_16	0_12	0_6	20	5_0	4_16	3_12	1_24
3	0_27	0_24	0_18	0_9	21	5_9	4_24	3_18	1_27
4	1_0	0_32	0_24	0_12	22	5_18	4_32	3_24	1_30
5	1_9	1_4	0_30	0_15	23	5_27	5_4	3_30	1_33
6	1_18	1_12	1_0	0_18	24	6_0	5_12	4_0	2_0
7	1_27	1_20	1_6	0_21	25	6_9	5_20	4_6	2_3
8	2_0	1_28	1_12	0_24	26	6_18	5_28	4_12	2_6
9	2_9	2_0	1_18	0_27	27	6_27	6_0	4_18	2_9
10	2_18	2_8	1_24	0_30	28	7_0	6_8	4_24	2_12
11	2_27	2_16	1_30	0_33	29	7_9	6_16	4_30	2_15
12	3_0	2_24	2_0	1_0	30	7_18	6_24	5_0	2_18
13	3_9	2_32	2_6	1_3	31	7_27	6_32	5_6	2_21
14	3_18	3_4	2_12	1_6	32	8_0	7_4	5_12	2_24
15	3_27	3_12	2_18	1_9	33	8_9	7_12	5_18	2_27
16	4_0	3_20	2_24	1_12	34	8_18	7_20	5_24	2_30
17	4_9	3_28	2_30	1_15	35	8_27	7_28	5_30	2_33
18	4_18	4_0	3_0	1_18	36	9_0	8_0	6_0	3_0

వీసములు	వార, ఆయ, ధన, తిధి, రుణ	వీసములు	వార, ఆయ, ధన, తిధి, రుణ
16	వార, ఆయ, ధన, తిధి, రుణ	9	వార, ఆయ, ధన, తిధి, రుణ
1	0. 9 0.8 6 0. 3	9	5. 1 4.8 3. 6 1.11
2	1. 9 1.0 0.12 0. 6	10	5.10 5.0 3.12 1.14
3	1 11 1.8 1 2 0. 9	11	6. 3 5.8 4. 2 2. 1
4	2. 4 2.0 1. 8 0.12	12	6.12 6.0 4. 8 2. 4
5	2.13 2.8 1.14 0.15	13	7. 5 6.8 4.14 2. 7
6	3. 6 3.0 2. 4 1. 2	14	7.14 7.0 5. 4 2.10
7	3.15 3.8 2.10 1. 5	15	8. 7 7.8 5.10 2.13
8	4. 8 4.0 3. 0 1. 8	16	9. 0 8.0 6. 0 3. 0

అడుగు 1 కి 4 పాతికి అంగులం చొ॥ స్కేలుటోబుల్

అ	అం	అ	అం	అ	అం
1	1.4	21	5.4	41	10.4
2	2.4	22	5.8	42	10.8
3	3.4	23	5.9	43	10.9
4	4.4	24	6.4	44	11.4
5	5.4	25	6.8	45	11.8
6	6.4	26	6.9	46	11.9
7	7.4	27	7.4	47	12.4
8	8.4	28	7.8	48	12.8
9	9.4	29	7.9	49	12.9
10	10.4	30	8.4	50	13.4
11	11.4	31	8.8	51	13.8
12	12.4	32	8.9	52	13.9
13	13.4	33	9.4	53	14.4
14	14.4	34	9.8	54	14.8
15	15.4	35	9.9	55	14.9
16	16.4	36	10.4	56	15.4
17	17.4	37	10.8	57	15.8
18	18.4	38	10.9	58	15.9
19	19.4	39	11.4	59	16.4
20	20.4	40	11.8	60	16.8

ఓం హ్రీం నమో భగవన్
వాస్తుపురుష, మహా బలపరాక్రమ,
సర్వదేవతాశ్రితశరీర, బ్రహ్మపుత్ర,
సకలబహ్మండధారిణ, భూమ్యుర్విత
మస్తక పురపతన ప్రాసాద గృహ
వాసీకూపాది సన్నివేశసాన్నిధ్యకర
విశ్వంభర, పరమపురుష స్వరూప ।
శంకచక్ర శాఙ్గ ధనుః కర వరదా
భయహస్త వాస్తో నమస్తే॥ నమస్తే॥

ఏహ్యేహి భగవన్ వాస్తో ।
సర్వదైవైరధీష్టిత భగవన్ కురుకల్యా
ణం తే॥ తేస్మిన్ సన్నిధోభవ॥

జన్మనస్సప్తఘటికో ద్విపదేశనాశికాః
 ప్రత్యేక పంచఘటికాః నైధనకాదశస్తథా
 శాకం గుండంచలనణం సతిలంకాంచనం క్రమాత్
 తారా దోషనికుర్బీత వరాహవచనంతథా॥

సర్వమంగళ కార్యాణితిషు జన్మనుకారయేత్
 వివాహ శ్రాద్ధభేషజ్య యా తామౌరాణివర్ణయేత్॥

ఉల్కాఖలం పిష్టయం తం పితౄణాం పాదశౌచనం
 మహానసం జలస్నానం గృహయామ్యేకదాశుభం॥

పక్షిపక్షే శీతంస్మిగ్ధలీయాన్నపాధాన్యం తారాకాయా
 శ్చత్రత్ర | శిక్తాయుక్తే విద్యమానేచకాంతే |
 నస్వాతంత్ర్యం యోషితః క్వాపిదృష్టం॥

“ భృగురత్రిర్యసిష్టశ్చ విశ్వకర్మామయస్తథా
 నారదో నగ్నజచ్చైవ విశాలాక్షః పురందరః
 బ్రహ్మకుమారోనం దీశః శౌనికోభర్గవ వచ
 వాసుదేవో నిరుద్ధశ్చతథా శుక్రబృహస్పతి
 అష్టదశై తెవిఖ్యాతాః శిష్టశాస్త్రోపదేశకాః॥

స మా స్త ము.

వచన పురాణములు

★ ననీన నాటకములు

శివపురాణం 600 పే॥ బైండు	5-0	భక్తత్యాగయ్య	1-8
బ్రహ్మపురాణం	,, 5-0	భక్తపోతన	1-8
వామనపురాణం	,, 5-0	మైరావణ	1-8
బసవపురాణం (అట్టబైండు)	3-0	ప్రచండభీమకవి	1-8
స్కాంధపురాణం	,, 2-8	తాన్ సేన్	1-8
శివరహస్యఖండం	,, 5-0	దీవార్	1-8
బ్రహ్మోత్తరఖండం	2-0	అహ్య	1-8
చెన్నబసవపురాణం	2-0	మీరాబాయి	1-4

నేటి నవభారత సమైక్యతకు కావలసింది? హిందీ

రాజా హిందీ తెలుగు భాషాబోధిని
హిందీ లిపిలేకుండా మాటలాడటానికి 8వ కూర్పు 1-0-0

రాజా హిందీ తెలుగు కోష్ (ఫుల్ క్యాలిగ్రాఫీ బైండు)
15 వేల హిందీ, సంస్కృతపదజాల నిఘంటువు. 5-0-0

రాజా హిందీ తెలుగు స్వబోధిని
హిందీ లిపి, వ్యాకరణ విషయాలతో కట్ బైండు 1-8-0

రాజా హిందీ తెలుగు బాలశిక్ష
ప్రాథమిక హిందీపరిజ్ఞానానికి లిపితో సహా వెల 0-4-0

పరిచయ వారు :

కాళహస్తి తమ్మారావు అండు సన్న్య,
సంస్కృతాంధ్ర బుక్ డిపో, (స్థాపితం 1882) రాజమండ్రి.

